

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— "

Pe 3 luni . . . 7.— "

Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

REDACTIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Ernyei N-ml 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Lee

deschisă costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se în-

napolază.

ROMÂNUL

Tradiție și realitate.

De Junior.

Spuma și urletul valului ce se sfarmă în piatra țărnelui: iată ce sunt sentimentele. Din ce lumi a plecat valul ce-l vedem bătând în pieptul malului, din ce depărtări nestrăbătute de ochiul mărginitului pământean, ce vântuleț a pornit prima undă moale care străbătând întinderile se năpustește munte asupra piedecii? Dar valul s'a născut din mare liniștită și a trebuit un vânt care să-l pornească.

Asemenea sentimentele oamenilor și mai ales ale masselor. Nu sunt ele fără început, nu sunt fără cauză. Undeva, în vremi mai apropiate sau mai depărtate, în veacurile neajunse de cunoștințele noastre, a trebuit să înceapă o boare să încrețească luciul sufletului omenesc, din creața oglinzii să facă undă lină, din unde val, din val munte.

Cari cauze operează neștiute în fiecare sentiment din rețeaua lumii noastre sufletești? Cine ar putea-o spune? Cine ar putea urmări unul de unul milioanele de fire multicolore din care e țesut sufletul nostru?

Și totuși sunt sentimente, cari în urma ființei lor generale, în urma puterii cu care se manifestă și mulțumită schimbărilor prin cari trec înaintea ochilor noștri, sunt sentimente asupra cărora s'a făcut deplin lumină și se poate cunoaște limpede cauza care le-a pornit.

Așa este azi mai presus de orice îndoială, că acelea trei sentimente cari cârmuesc sufletele popoarelor: dragostea de neam, dragostea de țară și sentimentul de loialitate față de suprema persoană în stat nu din nimica sunt isvorite, ci sunt floarea nizuinței omului spre

posibila perfecțiune, sunt traducerea utilității mijloacelor în lumea sentimentelor.

„Omul ca iarba”... Mărginit în zile, mărginit în puteri. Inteligența omului singuratic nu e decât o licărire de o clipă și numai scântee lângă scântee a putut omenimea dura calea neperitoare a înaintării. Numai încheagată în familii, în cete, în neamuri poate înainta omenimea spre ținta neajunsă a perfecțiunii omenesti.

Numai așa poate rodi munca și gândirea celor trecuți, numai așa poate rămânea neperitoare puterea spiritelor mari, acționând pentru înaintarea omului veacuri dearându-l, pe când pământul de mult s'a fi făcut pământ.

În forma ei primitivă în care se putea prezenta atunci, această țintă a închiegat primele societăți omenesti, împreunând indivizi în societăți diferențiate prin deosebiri de însușiri și lipsuri. Iar prevederea a primit rând pe rând haina sentimentului, și a făcut loc în inimi. Din prevederea necesității și a utilității închegării individului în societăți, în neamuri deosebite, a isvorit dragostea de neam.

Iar dragostea de țară e sentimentul corăspunzător convingerii neamurilor, că o condiție a dezvoltării lor e cuprinderea unui loc, unei țări, care să-i formeze sălaş stabil în care să prindă rădăcini toate acelea instituții cari le crează neamul în interesul înaintării sale. Dacă primul pas pe calea dezvoltării omenimei a fost închegarea sa în neamuri, a doua mare schimbare spre înaintare a fost abandonarea vieții nomade, stabilirea neamurilor pe un teritor hotărît. Nu a existat nici când un neam, și în mulțimea neamurilor cari împetrișesc azi pământul prezentând aproape

toate fazele de dezvoltare a omenimei, nu este nici unul care să fi ajuns la o considerabilă treaptă de dezvoltare ducând o viață de nomad. Țara unui neam rând pe rând își schimbă fața, primește semnele stăpânului, devine substratul și temelia pe care se clădește înaintarea. De ea se leagă toate instituțiile cari au de țintă binele și înaintarea neamului, de ea și de instituțiile ei se leagă rostul vieții neamului, ținta, viitorul, nădejile lui.

Și așa moștenește omul dela moși strămoși alipirea cătră pământul lui, așa crește în inimi dragostea țerii și a instituțiilor ei.

În fine loialitatea, cum îi spunem noi sentimentului de alipire către capul statului, e născută din recunoașterea necesității unui conducător statornic, într'o anumită măsură neatârnat de mișcările interne din stat.

Vedem așadar, că acestea trei sentimente sunt o parte constitutivă a ființei omenesti, sunt sentimente crescute deodată cu omenimea, sunt creațiunile, poate foarte târzii ale înțelegerii mijloacelor cari pot asigura sau sprijini înaintarea omenimei.

Sunt prevederea strămutată în inimi, binele, utilitatea, nu înțeleasă, nu dovedită ci simțită. Sunt rodul înțelegerii, ce se moștenește din inimă în inimă, cu o putere, care nu ar putea-o provoca nici o convingere, nici o dovedire a adevărului, a binelui din care și-a luat ființă.

Așa, încât neamurile în acțiunile lor sunt conduse de aceste sentimente. Ele îi determină calea și de cele mai multe ori ele înving în lupta ce se dă între ele și între convingerile și pornirile isvorite din evenimente și schimbări mai noi. Ele dau vieții neamurilor o forță de inerție în mișcarea ei în urma căreia

Revoluția Românilor

din părțile Sătmarului și Careilor.

— Din prilejul procesului monstru dela Sătmar. —

Puțini vor fi știind de revoluția aceasta a fraților noștri imprăștiati în părțile de sus ale Țării Ungurești. Vremea a îngropat mărturiile istorice rămase despre ea și amintirea urmașilor n'a mai păstrat nici un loc pentru a veșnici mișcarea revoluționară pornită de Români din Nordul Ungariei în anii 1760 și 1761. Mie mi se pare, că atunci a palpitat inima fraților noștri din acele părți pentru ultima dată, atinsă de aceeaș durere amară, care-i mistuia aproape pe toți Români din Transilvania. Apele mari, tulburate și de străini, cari i-au inundat, i-au despărțit pentru multă vreme de noi. Cu toate acestea ei s'au menținut, până în zilele noastre, într'od nețărmurită dragoste pentru cele mai scumpe comori ale sufletului românesc.

Revoluția Românilor din părțile Sătmarului, numită în documentele din acea vreme „tumultus Valachorum”, a fost înscenată din motive religioase. Autorul și conducătorul ei a fost călugărul Sofronie, care a pus în anii 1760—61 în întreg Ardealul „în foc și flăcări”, ca să stoarcă în îngăduirea „legii celei pravoslavnice, celei din moși și strămoși”. De fapt în Ardeal a izbutit aproape să nimicească unirea cu biserica Romel, forțând cercurile din Viena să inițieze o ierarhie ortodoxă pentru Români din Ardeal.

Insuș generalul Buccow, trimis ca să potolească revoluția aceasta scria la 14 Maiu 1761 contelui Károlyi, comitele suprem al Sătmarului că „Les Wallaches de ce pays, las de passer pour croire l'Union, que le pluspart dissent n'avoir jamais embrassé et ne pas connoître, se sont portés à des excès, qui approchoient d'une révolte”. („Românii acestor ținuturi, nemulțumiți de a fi considerați de credincioși Unirii, pe care cei mai mulți spun că n'au îmbrățișat-o niciodată și nici nu o cunosc, s'au dedat la excese, cari se apropie de revoltă”).

Dându-i-se salvă conduct din partea Curții din Viena, neputincioasă față de mișcarea, ce cuprinsese masele mari al poporului, Sofronie, se îngrijii în toamna anului 1760, să trezească și pe frații din Maramurăș, din comitatul Sătmarului și din părțile învecinate. Se pare că vestea despre revoluția din Ardeal a pătruns, încă în vara anului 1760, la Români din nordul Ardealului. Omul lui Sofronie în acele părți, care a început mai întâi a face agitație în contra unirii, a fosit „vicearhidiaconul” din Csöge, Gavrilă Pop. El a convocat pe Noemvrie 1760, o adunare în orașelul Szántó din comitatul Solnocului, invitând la aceasta atât pe Români din comitatul Solnocului, cât și pe cei din comitatul Sătmarului. Din Király-Darocz, care zace tocmai la granița dintre aceste comitate, s'au prezentat patru deputați: Vasile Czigan, Ioan Marghită, Petru Fekete și Ioan Papp. Peste tot s'au adunat cam trei sute de trimiși din 34 sate românești. Adunarea s'a ținut într'o pădure, lă-

gă Szántó, și a fost deschisă de protopopol Gavrilă Pop, care avea împuternicire pentru aceasta dela călugărul Sofronie. El a arătat o scri-soare în care se spunea, că li s'a dat voie a urma vechiul rit grecesc. Aceia, cari vreau să rămână și mai departe credincioși Unirii, pot s'o facă aceasta, fiindcă nimic nu le stă în cale. Adunarea a mulțumit mai întâi lui Dumnezeu — cum spune un raport contimporan — și apoi Majestății Sale Reginei Maria Terezia, care i-a împărțit de grația sa. Au hotărît pe urmă să se întoarcă toți la biserica răsăriteană și acei cari vor călca această hotărâre să fie datori a plăti o pedeapsă de 500 fil.

Această adunare a dat semnal pentru începerea mișcării și în aceste părți. S'a răspândit din sat în sat vestea despre hotărârile aduse. Cei dintâi, cari le-au pus în aplicare, au fost Români din Darocz, alungând pe preotul unit. Autoritățile la început nu înțelegeau rostul acestor mișcări și voiau să o suprime cu forța. Mai ales comitele suprem al Sătmarului contele Antoniu Károlyi avea multă grijă din pricina acestor tulburări.

În iarna anilor 1760—61 Sofronie trimise o mulțime de proclamații la Români din comitatul Sătmarului, prin cari îi îndemna să pre-tindă toți restaurarea legii grecești, după ce și regina le-a îngăduit-o aceasta. Am văzut și eu două din aceste proclamații, în arhiva contelui Károlyi, scrise pe un petec de hârtie de însuș Sofronie. Alături de el, ca jurat al soborului bisericii neunite din Ardeal, e subscris Popa

aceea își păstrează direcția, trecând peste mici piedeci, cari ar abate-o în dreapta sau în stânga.

Dar valul rând pe rând se așază, dacă s'a așezat vântul, care l-a pornit. Dar sentimentele se pierd sau se schimbă dacă a perit utilitatea, care le-a născut. Se pierd, unele mai ușor altele mai înrădăcinate, după mai multă vreme. *Dar se pierd sau își iau altă formă, altă direcție conform noilor rezultate ale prevederii omenestii.* Dintre cele trei sentimente mari, de cari am vorbit mai sus, mai greu se pierde dragostea de neam. Se pierde numai deodată cu moartea unui neam. Dragostea de țară e mai puțin stabilă, iar simțul de loialitate deși și el un sentiment foarte puternic e supus mai des schimbărilor.

Situația potrivnică naturii, dreptului și opusă tuturor cerințelor etice, în care se găsește neamul românesc din țara aceasta, a produs un adevărat haos în lumea noastră sufletească. Se luptă în noi sentimentele frumoase, nobile cu puterea realității, care le batjocurește. Toate pornirile înalte mor sub greutatea păcatului, tot, ce ne spune sufletul și gândul, că e bine suntem opriți să ajungem să realizăm.

Dar lumina începe a răsbate, începe a ne lămuri puterea elementelor, ce luptă în noi.

Suntem cetățeni ai Ungariei, care se întinde dela Laita la Brașov și dela Tatra la mare.

Aceasta este țara noastră după legile și forma statului de azi.

Acesta e pământul, care ar fi să ne formeze substratul înaintării noastre, asta e pământul în care sunt înrădăcinate instituțiile ce ar fi să ne ajute în înaintarea noastră.

Pământul acesta și instituțiile legate de el, această *patrie după lege* ar trebui să o iubim. Focul dragostei noastre de țară ar trebui să se revarse asupra acestui pământ, asupra instituțiilor înrădăcinate în el.

Dar oare îl iubim? dar oare îl putem iubi?

Când ne întoarcem din țările apusului, și zărim cele dintâi coline ale Ungariei sim-

țim noi tresărindu-ne inima, ni se îmbujorează oare fața de bucuria că acuși pășim pe pământul drag al nostru? Nu!

Ci dinpotrivă. Trăind cât de puțin în aerul liber al țărilor culte apusene scăpați pentru o clipă de povara silniciei care formează temelia statului unguresc, avem sentimentul robului care intră în aerul mucegăit al celulei sale. Ni se pare că am intrat pe un teritoriu dușman, în care tot omul, toată zidirea ni-e dușman, toată ființa e făcută și potrivită așa, ca să ne stânjenească, să ne omoare. Și cu așa inimă străbatem către răsărit întinșurile Ungariei.

Dar colo, când în zare se desenează munții Ardealului, când zărim celea dintâi căsuțe cu acoperiș de pae și biserica românească cu sfânta cruce, sau când întâlnim cei dintâi țărani de-ai noștri muncind pământul moștenit din moși strămoși — uităm pe o clipă toată greutatea, ce ni s'a pus pe suflet de când am trecut granița apusană, inima își întetește palpațiile, ochii nu sunt în stare să cuprindă pământul de care ți-e legat sufletul.

O clipă ești fericit.

Numai o clipă. Căci bucuria ta nu e în stare să înăbușe durerea ce se desprinde din acest pământ scump și robit, nu poate înăbuși plânsul doinei ce povestește durerea de veacuri și deasupra colinelor și munților plutește vaerul milioanelor încătușate, din glia roditoare ies umbrele mucenicilor, cari încă azi nu pot vedea dreptatea, pentru care s'au jertfit.

Ce ne poate pe noi lega de țara ungurescă, decât legile executate de glonțul și baioneta jandarmilor? E posibil să iubim noi o țară, care e contrazicerea cauzei dragostei de patrie? Este posibil să iubim noi Ungaria, de unde a pornit nefericirea neamului românesc, unde sălășluște tendința de nimicire a neamului nostru, acea țară, care cu forța ne oprește în înaintarea noastră, ne omoară, ne neagă dreptul la viață pe când ea ar fi chemată chiar să ușureze și să ne facă posibilă cea mai roditoare înaintare? Azi țara ungurescă, pentru partea din neamul românesc cuprinsă în hotarele ei, este cea mai mare piedecă a dezvoltării spre mai bine, spre per-

fecțiune. Este întemeiată pe gândul, că ea este exclusiv a neamului unguresc, care singur are dreptul să trăiască și să se desvolte conform însușirilor sale naționale, că toate celelalte popoare viețuitoare pe teritoriul acesta sunt de o categorie inferioară, nu au dreptul să înainteze și să se desvolte, ci dacă au o țintă în lume, aceea nu e decât să se stingă, contopindu-se în neamul unguresc. Și acest gând și principiu cardinal străbate toate instituțiile țării acesteia. Toate au de țintă stânjenirea dezvoltării noastre, nimicirea noastră.

În mijlocul acestor împrejurări chiar de a fi încolțit în inimi o alipire către țara aceasta în forma ei politică și geografică din timpul din urmă, ea a fost degerată curând de înghețul realității.

Noi ne iubim nemărginit Ardealul, adevăratul loc cuprins de neamul românesc dincoace de Carpați. Decât Ardealul azi nu ni-e decât *pământul țării*; instituții ale noastre nu avem în măsura, ca azi să-l numim noi patria noastră. Și așa azi în dragostea noastră față de acest pământ preponderază dorul să ni-l facem adevărată patrie.

Casa domnitoare a avut în trecut rază puternică și statornic în neamul românesc. „Înălțatul împărat” era sfânt în gândul Românilor și vorba lui tot sfântă era. Chipul lui era chipul mântuitorului pământean, glasul lui era porunca la care nu încapă șovăire și neîncredere. Și „înălțatul împărat” nici când nu a avut oștire în fruntea căreia să ne stee feciorii de Român din văile Ardealului și nici un neam, din câte stăpânește dinastia habsburgică nu a vărsat atâta sânge jertfit la porunca și pentru binele împăratului ca neamul nostru. Iar în timp de strămtoare când Ungurii, cari în poze de teatru au strigat de atâtea ori „vitam et sanquinem pro rege...” puneau deoparte credința către capul încoronat și decretau dinastia de detronată — tot Românii au fost cei cari au dus la izbândă steagurile împărătești, tot ei au fost cei dintâi cari au prins coasa și săcurile să-i stee într'ajutor împăratului.

Dar Horia și Cloșca au murit cu oase rupte în roată la porunca împărătească...

George din Abrud. Ele se trimiteau din sat în sat, dela un jude la altul, ziua și noaptea, în cea mai mare taină, ca să nu prindă de veste preoții uniți. Dacă cineva ar fi voit să tradeze ceva din aceasta mișcare, era amenințat cu pedeapsă de 500—800 fl., ba și cu moartea. Ca să facă mai intensă mișcarea, Sofronie a trimis „dieci” pe sate, emisari de ai săi, ca să predice cu graiu viu împotriva Unirii. Aceștia făceau propagandă mai ales prin adunări, la cari invitau preoți și curatori de ai bisericilor, pe fruntașii satelor românești și pe toți acela, cari țineau la legea străbună. În Martie și Aprilie s'au ținut mai multe adunări de aceste, la cari au luat parte reprezentanți din întreg Sătmarul și din părțile învecinate.

Însemn aici numele alor câteva sate, cari s'au alăturat la mișcarea aceasta: Bêltek, Lugoș, Endréd, Bözörmény, Dorog, Pocs, Dengeleg, Reszege, Sanislău, Perem, Vezend, Portelek. Aproape toate satele aceste aparțin astăzi la episcopia de Hajdudorogh. Și prin proclamarea și prin adunări se făcea agitație împotriva Unirii, se spunea, că bisericile din satele cari se întorc la legea grecească, să se ia din mâna preoților uniți. De averea particulară a acestora să nu se atingă însă nimeni. În urma acestora preoții uniți erau alungați, bisericile lor închise și nicăiri nu se făcea slujbă d-zeiască, neavând preoți ortodoxi. Ca în vremile cele mai grele ale creștinismului copiii rămăneau nebotezați și morții se îngropau fără de preot.

Unii agitatori aminteau și numele unor im-

părați, cari se îngrijesc de soarta tuturor creștinilor ortodoxi și făgăduiau, că patriarhii răsăritului vor veni să-i viziteze și să-i întărească în credință. În chipul acesta a pătruns mișcarea în toate colțurile locuite de Români, aducând opera unirii religioase cu biserica Romei la marginea prăpastiei. Dacă ar fi fost în apropiere un episcop neunit, care să le fi hirotonit preoți. Românii din Sătmar s'ar fi lăpădat atunci toți de unire. Dar încercările de a trimite dieci la episcopul Aradului, spre a-i sfîți de preoți, n'au isbutit. Bieții dieci au fost prinși de autorități, supuși unei îndelungate cercetări curat inquisiționale, iar granițele comitatului păzite, ca să nu mai iasă nimeni necontrolat de acolo. De altă parte, în aceeași vreme, ca și în Ardeal s'au luat măsuri aspre pentru potolirea revoluției și pentru combaterea „schismei”. În sus episcopul de Muncaci Manuil Olsavkij scriind vicarului său din Maramurăș, unde mișcarea lui Sofronie pătrunsese într'aceleși condiții ca și în Sătmar, îl îndeamnă să-i trateze pe „seducători”, cu închisoare și cu chinurile foamei și a setei (cum mihi temerariam gentem marmaticam coercendi alter non suppetat modus, magistratuali brachio curret tam saecularis exorbitantes, quam presbyteros, alibi ordinatos et populum seducentes, interceptor invinculari ac, *quemadmodum in Szatmariensi comitatu factum est, carceribus inflicti, sicut, tame macerandos*”).

Comitele Antoniu Károlyi fu încredințat să întrebuințeze toate mijloacele spre a pacifica

Sătmarul. Cu un zel deosebit a și făcut-o și aceasta. Românii cereau să se trimită o comisie, care să le cerceteze doleanțele și să întreprindă pe fiecare, la care biserică vrea să aparțină. Comitele Károlyi o sfătuiă pe împărăteasa, să nu permită nici decum trimiterea acestei comisiuni, deoarece el e convins, că în cazul dat li s'ar da voie să aleagă, foarte puțini Români ar mai rămânea uniți („paucissimos fore, de data libera optione — vellintne esse uniti, aut cuius — in Unione perseverent”); într'altă soare spunea că „plane perspicuo paucissimorum animi doctrina Sophronii”). Considera și mărturia episcopului Olsavskij, adusă mai sus, ne putem închipui, că represaliile luate de comitele Károlyi n'au fost totdeauna cele mai blânde. Într'un timp însă, când Casa de Habsburg e încurcată în războiul de șapte ani, forța mată nu prea sta nici la dispoziția Baroni Buccow și nu se putea folosi de ea nici comitele Antoniu Károlyi. Adevărat că episcopul din grăa era de părerea, că 3—400 de oameni bine înarmați ar fi putut strivi în germentii ei această revoluție, iar contele Barkoczy, comitele suprem al Maramurășului, credea, că mijlocul cel mai efectiv pentru restaurarea păcii și a Unirii ar fi, să încartireze în casa fiecăruia schismatic câte un soldat până ce nu se va întoarce iarăși la unire. În împrejurările actuale — observă același — cu greu s'ar putea executa această. De aceea s'a și gândit contele Károlyi să înva-

neamul lor a plătit scump că a ascultat graiul de sus!...

Se putea ca împăratul să-și fi călcat vorba sfântă? Se putea?

Mulțimea schinuită își mântuia idolul de orice pată și punea vina pe sfinți răi și fără Dumnezeu, cari nu lasă să străbată glasul norodului până la înălțimile scaunului domnesc...

Dar Iancu a murit nebun! Acest suflet înțelept, drept și mai nobil decât ar fi meritat dușmanii lui, a fost stins de durerea promisiunilor nesimplinite. Asupra gândului său, care nu înțelegea puțința împăratului nerăsplătit după dreptate și a sângelui vărsat înzadar s-a întins ceața neînțelegerii fără sfârșit.

Și neamul românesc a rămas tot alipit către împăratul.

Loviturile au urmat însă rând pe rând fără interval. Rebelii au devenit stăpâni în țara aceasta, „credincioșii Români” au fost dați pradă tendințelor nebune ale neamului unguresc. Un glas nu a avut împăratul pentru noi de câteori auzea glasul durerii noastre și a nedreptății strigătoare la cer.

Iar odată, când poporul românesc a voit să-și plângă împăratului durerile și nedreptățile, ce i se fac, porțile Burgului s-au închis în fața noastră, iar de sus din careva fereastră urmașul detronatorilor dela Dobrița privea mulțumit ceata „credincioșilor Români”, a căror plângeri împăratul lor nu le-a finit vrednice de ascultare.....

Și bucuros a dat concursul sancționării Sale tuturor legilor ce le-au făurit dușmanii Lui de ieri și călăii noștri de azi pentru nimicirea noastră.

Atâtea decepții au ros adânc piatra idolului și focul moștenit dela moșii eroi din 1848 și dela părinții eroi dela Custozza, nu a putut rămânea neatins de decepțiile ce le-am îndurat și le îndurăm zi de zi, și în curând urmând stările de azi, se va stinge și puținul jăratec ce mai arde sub spuză și din care s'ar mai putea inteți focul de odinioară.

Mersul vieții neamului nostru azi nu poate fi influențat de dragostea țării de care ne ținem și de o oarbă loialitate.

Aceste două sentimente sunt compromise în sufletele noastre ne mai acoperind mijloc pentru înaintare.

Singurul sentiment, care mai are îndreptădire și care ne umple sufletele ni-e dragostea către neamul nostru și neamul acesta va înainta pe calea, ce i-o arată singur aceasta dragoste.

Odată Ardealul nostru ne va deveni adevărata noastră patrie și poate odată capul încoronat văzând și lecuind greșelile trecutului ne va deveni de nou „Înălțatul Împărat”.

Cercurile de alegere și cercurile de votare*).

Alegerea deputaților se face după cercurile de alegere (circumscripțiile electorale). Fiecare cerc electoral alege un deputat.

Cercurile de alegere și sediul (reședința) lor sunt hotărâte prin legea din 1914 (art. XV.) În înțelesul acesteia întreagă țeara e împărțită în 435 de cercuri, prin urmare casa deputaților după noua lege are 435 membri.

Comunele cari formează câte un cerc de alegere sunt hotărâte în ordonanța ministrului de interne din 31 Martie 1914 (numărul 55.000/1914. B. M.) Împărțirea cercurilor și comunelor din comitatele locuite de Români se află la sfârșitul acestei cărți.

Cercurile de alegere se împărțesc în cercuri de votare. Cercul de votare se compune din una sau mai multe comune, cu un centru, în care se ține votarea.

Cercurile de votare se statoresc în fiecare comitat deosebit prin congregația comitatensă (în orașe cu magistrat, care formează cerc electoral, prin reprezentanța orașului). Hotărârile aduse se aprobă de ministrul de interne.

La statorirea cercurilor de votare se iau de bază 1000 alegători. Cercurile de votare sunt a se statori astfel, ca fiecare oraș cu magistrat regulat, comună mare sau cerc notarial, după puțință să formeze câte un cerc electoral, încât sunt câte 1000 alegători.

Orașe și comune mari mai populate, precum și notariatele constătătoare din un nu-

* Fiind chestiunea actuală dăm aci capitolul de față din cartea ce curând o să apară în editura comitetului național despre noua lege electorală și rugăm și celelalte ziare românești să reproducă acest capitol.

măr mai mare de comune mici și depărtate una de alta se pot împărți și în mai multe cercuri de votare.

Comune mari mai puțin populate, mai multe cercuri notariale, comunele mici aparținătoare mai multor cercuri notariale încă se pot uni într'un cerc de votare.

În ordinul ministerial nr. 56.000—914 B. M. din 31 Martie 1914 privitor la compunerea cercurilor electorale se spun următoarele:

Privitor la statorirea cercurilor de votare § 23 al legii art. 14 din 1913 fixează, ca fiecare oraș cu magistrat și fiecare asfel de comună mare și notariat cercual, în care numărul alegătorilor trece peste 1000, după puțință să formeze cerc de votare deosebit.

Cum se poate vedea, legea statoreste acest principiu nu în formă necondiționată; în următoarele dispoziții însă declară expres, că orașe și comune mari mai populate, precum și notariate constătătoare din un număr mai mare de comune și care sunt depărtate una de alta încă se pot împărți în mai multe cercuri de votare, și iarăș comune mari și notariate învecinate cu populațiune mai mici și comune mai mici aparținătoare la deosebite cercuri notariale se pot uni într'un singur cerc de votare.

Factorii chemați pentru statorirea cercurilor de votare după aceste au libertate corespunzătoare atât privitor la numărul alegătorilor ce se pot grupa în câte un cerc de votare, cât și privitor la considerarea împărțirii administrative, și se oferă loc în deajuns pentru cumpănirea corectă și conștientă a împrejurărilor locale.

Pe lângă toate aceste ce privește numărul alegătorilor ce sunt de grupat în câte un cerc de votare, trebuie să atrag atențiunea municipiului la faptul, că după § 57 din art. 33 din 1874 în acele cercuri de alegere, în cari numărul alegătorilor trece peste 1500, sunt de a se forma 2 delegațiuni de votare. Prin urmare e natural, că mai mult de 1500 alegători nu se pot grupa într'un cerc de votare, pentrucă n'ar fi motivat, ca introducerea în viață a art. de lege XIV din 1913, care stă pe punctul de vedere de a decentraliza votarea, față de starea de azi să fie retrogradă.

Ba doar e de prisos să relevez, că acest număr de alegători într'un cerc de votare poate fi ajuns cel mult excepțional și în cazuri ce nu se pot încunjura, cu atât mai mult că este de a se ține socoteală de dezvoltarea în viitor și de sporirea naturală a numărului alegătorilor.

De vreme ce formarea cercurilor de votare nu are numai scopul de a promova desfășurarea neconturbată a actului de alegere, ci mai ales ca exercicierea dreptului de vot să se ușureze pentru cetățeni: este de a se privi ca cea dintâi condiție la statorirea cercurilor de votare și a sediului lor, ca alegătorii să se poată apropia ușor de locul de votare. Sunt de a se cumpăni cu grijă raporturile de depărtare și mai ales de comunicațiune, ba în astfel de locuri, unde între populațiunea singuraticelor comune sunt contraste politice tradiționale, e recomandabil ca să se iee în seamă, ca alegătorii cari călătoresc la centrul cercului de votare să poată ajunge la țintă fără de a atinge comunele cu alegători din partida contrară.

E cerință de frunte și aceea, ca să fie la îndemână și un număr corespunzător de persoane potrivite pentru conducerea alegerii. În cercuri orașenești nu va fi lipsă de astfel de persoane, în cercurile din comitate însă la statorirea cercurilor de votare e de gândit la această împrejurare, care e cu atât mai însemnată, cu cât noua lege electorală investeste comisiunea de votare atât privitor la susținerea ordinii cu cerc de lucrare foarte mare.

Pentru ținerea votării e de lipsă și local corespunzător. La statorirea sediului cercului de votare e de a se grijii, ca să fie localități de mărime corespunzătoare, practice în comuna aleasă de sediu și ca împrejurimea localului să fie potrivită pentru așezarea alegătorilor și pentru despărțirea alegătorilor de partide deosebite.

Ministrul de interne revizuește hotărârea congregației comitatense în merit — fără de privire, dacă s'a înaintat recurs sau nu.

În cât ministrul în timp de 40 zile dela înaintarea hotărârii nu se declară, hotărârea se privește de aprobată.

Legea dispune, ca lucrările privitoare la statorirea cercurilor de votare să se isprăvească în timp de 3 luni dela publicarea le-

pe episcopul Olșavskij din Munkács, să îndemne pe oameni a respecta liniștea publică și a îmbrățișa din nou Unirea.

În 14 Mai 1761 și-a început episcopul din Munkács vizitația prin satele românești din districtul Careilor. Era însoțit de contele Károlyi și de sigur și de-o însemnată forță armată. Prin predica episcopului, mai ales însă prin alte mijloace, a isbutit să scoată o declarație subscrisă de fruntașii satelor, prin care recunoșteau a fi uniți cu biserica Romei. La sfârșitul lui Mai a fost două simoade, la cari au fost chemați să se prezinte din fiecare sat, preoții, curatorii și jurați. Pe urmă a vizitat și celelalte districte ale comitatului, convingându-i pe Români în acelaș timp despre „rătăcirea” lor. Vizitația aceasta și-a descris-o episcopul pe larg și în multe puncte, ea seamănă cu vizitația de anul trecut a răposatului vicar Jaczkovics. E interesant mai ales felul cum a fost primit în... Csomaköz, Reszege, Enderöd, Dengeleg, Iriny, Portelek, Vezend, Terem, Gencs, Sz-Miklós, Isztró, Piskáros, Töke-Terebes, Madarász, Réztelek, Lipó, Remetemező, Hidegkut, Felső-Ujjalu, Baia-Mare, Csikarló, Apa, Szin-Várallya, Aranyos, Megyes, Sätmar, Dob și Carei. Prin mijloacele întrebunțate s'a și suprimat mișcarea Românilor, așa încât până în 14 Septembrie numai cei din Terem n'au putut fi de loc pacificați. În 23 Noemvrie

însă episcopul Olșavskij raporta contelei Károlyi despre sfârșitul acestei revolte în următorii termeni: „Perscripseram Dominationi Vestrae, quod nempe populus valachicus turbatus dextera Dominationis Vestrae manu în Sacram Unionem reductus sit”.

Astfel s'a încheiat acest capitol din istoria fraților sătmăreni. Revoluția lor religioasă n'a avut succesul pe care l-a ajuns călugărul Sofronie în Ardeal. Cauza pentru aceasta trebuie s'o căutăm în faptul, că ei n'au avut un conducător, care să știe exploata situația politică, așa cum a făcut-o aceasta Sofronie în Ardeal. De altă parte și contele Károlyi era mai energic și mai abil, decât domniii din Ardeal, cari se ascundeau de frică dinaintea răsculaților.

Totuși în preajma procesului, ce-l au frații din Sätmar pentru „ritul” lor, dar și pentru limba noastră, cred, că săvârșim un act de pietate, reîmprospătând frământarea și lupta strămoșilor lor, care avea atunci aceeaș semnificare, ca și lupta ce i-a adus pe cei de astăzi în fața tribunalului¹⁾.

Dr. Silviu Dragomir.

¹⁾ Articolul este un extras dintr'o lucrare a mea. Documentele din arhiva conților Károlyi, le-am luat din publicația lui A. Petrov, Straja Vjersa, care a apărut la Petersburg.

gii despre împărțirea cercurilor electorale.¹⁾ Încât forurile competente nu satisfac acestei îndatoriri în timpul prescris, dreptul de statorire trece în mâna ministrului de interne.

Ministrul de interne este dator a depune pe biroul camerei deputaților consemnarea cercurilor de votare, în timp de trei luni dela publicarea legii, precum și a arăta numai decât schimbările, cari se vor face.

Orice schimbare, care se face în împărțirea cercurilor de votare, statorite cu puterea de drept, se va putea executa numai la șase luni după ce a sosit ordinul de aprobare a ministrului de interne la municipiu, respective la reprezentanța orașului.²⁾

Conferența episcopilor gr.-cat. rom. în Blaj va avea loc acum Sâmbătă în 25 Aprilie st. v. Obiectul principal al conferinței va fi chestia de revizuire a bullei Christifideles. Guvernul contelui Tisza voeste să dea din nou asalt împotriva diecezelor române greco-catolice sub titlul revizuirii și proiectează să rupă mai multe comune fruntașe românești dela acelea dieceze în schimbul unor sate mai mici românești. Suntem informați că între comunele primejduite e și Clujul.

Suntem convinși că episcopii gr. cat. români vor fi la înălțimea chemării lor și vor alunga lupul din staul. Așteptăm cu nerăbdare acțiunea cea mai energică din partea lor.

O scrisoare a dlui N. Iorga. Primit de la dl. N. Iorga următoarea scrisoare, pe care o publicăm fără nici o observare:

Domnule director,

Notița d-voastră privitoare la interpelarea mea în cazul dela Corița nu corespunde cu adevărul, cum vă puteți convinge din însuși textul interpelării pe care-l adaug.

Eu sunt de părere că politica sentimentală, bazată pe laude sau pe jigniri, trebuie părăsită; prea mult rău a făcut României! Ne trebuie politică reală: cu aceia, cari, buni-răi, ne pot folosi. Aceia sunt însă Balcanicii, toți Balcanicii. Că au și ei nebunii lor, mai mulți și mai sălbatici decât ai noștri, — de sigur! Dar nu trebuie să încercăm pe puținii cuminți cu păcatele nebunilor, ci să ajutăm cuminția, prielnică nouă, contra nebuniei care ne jignește și ne sângeră!

De altfel, am cerut ca România să se facă simțită printre diplomația adevărată, acolo, în Epir, ca și oriunde. Multe rele s'ar înlătura prin această priveghere plină de autoritate.

Primiți, vă rog, salutările mele.

N. Iorga.

ZIUA NATALĂ A M. SALE REGELUI CAROL I. AL ROMÂNIEI a fost serbătorită ieri cu deosebită solemnitate în întreaga țară românească.

Cu această ocaziune presa maghiară reproduce și comentează articolul „Omăgiu Regelui Carol” apărut în numărul de Paști al ziarului nostru.

M. Sa regele Carol împlineste vârsta de 75 ani — și 48 ani de glorioasă domnie.

ADUNAREA GENERALĂ A COMITATULUI FĂGĂRAȘ, fiind convocată pe 27 Aprilie n. a. c.,

¹⁾ Legea s'a publicat în 31 Martie 1914. După ordinul ministrului de interne din aceeași zi dat sub nr. 56.000—1914 B. M. adunările comitatelor sunt datoare a începe numai decât lucrările de statorire a centrelor și cercurilor de votare, iar hotărârile lor a le înainta până în 15 Maiu 1914 la ministrul de interne.

²⁾ Intru cât se fac schimbări în centrul cercului de votare, ori în împărțirea comunelor, aceste se fac tot prin hotărârea congregației comitatense.

on. membri ai clubului național român comitatens sunt rugați să participe la ședința clubului, care se va ține în 26 l. c. seara la ora 7 în sala dela „Mexico”.

Considerând deosebita importanță a obiectelor ce vor fi puse la dezbateri, on. membri sunt rugați a se prezenta în număr cât mai complet.

Făgăraș, 20 Aprilie n. 1914.

Dr. Ioan Șenchea,
președinte.

Matelu C. Jiga,
secretar.

Congresul naționalităților. Un reporter al ziarului de bulevard „Az Est” din Budapesta a avut azi înainte de amiază o convorbire cu deputații naționali români dd. **Dr. Teodor Mihali** și **Dr. Alexandru Vaida** în chestia congresului naționalităților și a primit dela aceștia următoarea informație:

— Comitetul național român are o comisiune, care pregătește congresul naționalităților. Lucrările acestei comisiuni sunt atât de avansate, că congresul nesmintit se va ține. Deocamdată însă nu se știe când. În privința aceasta nu s'a luat încă nici o hotărâre.

Cum se respectă drepturile nemaghiarilor. „Keleti Értésítő” primește din Aiud: Comisiunea administrativă a comitatului Alba-inferioară a ținut în 20 Aprilie o ședință extraordinară în scopul stabilirii cercurilor de votare în circumscriptiile electorale. Imediat după deschiderea ședinței protopopul român d. **Ștefan Roșian** a protestat înainte de toate împotriva faptului că în o chestie atât de importantă a fost convocată ședința pe a doua zi a Paștilor orientale, iar pentru că proiectul de împărțire a cercurilor de votare n'a fost prealabil comunicat cu reprezentanții comitatensi, oratorul propune ca ședința să fie amânată și comunicându-se proiectul de împărțire să se convoace o nouă ședință. Prefectul n'a pus la votare această propunere, ci a deschis dezbaterile meritice. D. dr. **Iuliu Maniu** a făcut față cu propunerea comisiunii permanente, următoarea propunere: Comisia administrativă își exprimă regretul că guvernul, respective legislația cu prilejul arondării nouilor circumscriptii a desconsiderat interesele politice ale ținuturilor ardelenne reducând considerabil numărul circumscriptiilor. Regretă și desaproabă mai cu seamă acea procedură, prin care a fost redus numărul circumscriptiilor din comitatul Albei inferioare într-o măsură mare și în mod neechitabil cu scopul de a slăbi influința politică chiar a agricultorilor și a poporului român. Iar în ce privește împărțirea cercurilor de votare conducerea comitatului să fie îndrumată, ca să prezinte un nou proiect motivat, care să corespundă echității precum și cerințelor legii întru toate”.

Pentru sprijinirea propunerii dlui Maniu, au luat cuvântul canonicul d. dr. **Isidor Marcu**, protopopul d. **Ioan Major**, avocatul dr. **Iuliu Morar**. Prefectul a admis la votare numai pasagiul din propunere privitor la cercurile de votare. După o discuție lungă adunarea a primit propunerea comisiei permanente, după care comitatul Albei-inferioare se împarte în 21 de cercuri de votare.

Procedura dovedită în ședința comisiei administrative a comitatului Alba inferioară ne dă o nouă dovadă, cum se înțelege în Ungaria egala îndepărtare pentru toți cetățenii, nereșpectându-se nici serbările de Paști ale nemaghiarilor.

Preludiu la sesiunea delegațiilor. Ni se scrie din Viena: Față de sesiunea delegațională ce se va deschide în 28 Aprilie în Budapesta se arată mare interes. În general se crede că viitoarea sesiune delegațională va fi de o durată mai lungă și ședințele plenare vor fi numeroase. O mulțime de chestii vor fi aduse în discuție și debaterile de sigur vor fi foarte agitate. Deja de pe acum se poate stabili cu siguranță că se vor desfășura discuții interesante privitor la raportul dintre monarhie și Rusia. Procesul Rutenilor, numeroasele

procese de spionaj, în cari toate s'a dovedit că rolul principal l'a avut Rusia, în al cărei serviciu au stat spionii trași la răspundere în fața tribunalului, agitațiunile contelui Bobrinsky, și înainte de toate concentrările neliniștitoare de trupe la granițele Galiciei prezintă o bază largă pentru discuția probabilităților unui eventual conflict între monarhie și Rusia și că oare acest conflict putea-se va aplană pe cale pașnică sau numai prin arme. Cercurile politice sunt foarte curioase a ști ce atitudine va lua în chestia aceasta deputatul **Kramar**. Un subiect foarte important al debaterilor delegaționale de sigur va fi și chestia Albaniei și în legătură cu întrevăderea din Abbazia relațiile dintre monarhie și Italia, cari oficial sunt declarate de foarte cordiale, de fapt însă sunt încă tulburate prin unele divergențe, cari vor trebui eliminate. După informațiunile primite de corespondentul Dvoastră, va fi adus în discuție nu numai în delegațiunea ungară ci și în cea austriacă raportul dintre monarhie și regatul român, devenit de cea mai mare actualitate și importanță în urma tratatelor contelui Tisza cu România și a meetingului ținut de Liga Culturală în București.

În delegațiunea austriacă va fi adusă în discuție chestiunea boemă. Se speră că în cursul delegațiilor se vor putea reînoi cu succes încercările pentru înțelegerea înțelegerii ceho-germane. În scopul acesta va petrece în Budapesta în cursul sesiunii delegaționale și președintele camerei austriece **Dr. Sylvester**. Guvernul austriac de altcum nu e aplicat nici azi pentru o convocare a parlamentului austriac, până ce nu vor face declarații obligatoare toate partidele privitor la asigurarea unei activități parlamentare rodnice. Guvernul austriac își bazează de altcum atitudinea lui refuzătoare pe puterea ce i-o dă temutul paragraf 14, cu ajutorul căruia are de gând să rezolve din caz în caz toate chestiile, cari își așteaptă de urgență rezolvirea. Astfel convocarea unei sesiuni de vară devine cu totul inutilă.

Deschiderea noii sesiuni parlamentare. Camera ungară a ținut ieri și azi ședință. În ședința de ieri președintele **Beöthy** a adus la cunoștința camerei îmbolnăvirea M. Sale monarhului expr. mând dorința pentru reînălțarea deplină a Majestății Sale. Președintele l'a parentat apoi pe decedatul deputat al Chichindei mari **Cristian Telecsky**, cerând plenipotență pentru ordonarea noii alegeri. Pentru alegerea din Cașovia la a cărei mandat fostul deputat **Bela Blanár** a renunțat s'au luat deja dispozițiuni. În locul decedatului deputat croat **Bude Budisavlievici** a fost delegat în camera ungară deputatul **Milenco Marcovici**.

Contele **Ștefan Tisza** a dat cetire apoi autograful regal prin care a fost închisă a treia sesiune parlamentară și se convocă camera pentru o nouă sesiune pe ziua de 22 Aprilie.

Luând camera aceasta la cunoștință, președintele **Beöthy** după ce a făcut propunere pentru ordinea de zi a ședinței proxime a declarat ședința închisă.

Azi, Mercuri, camera a ținut prima ședință nouă sesiune parlamentară. Conform regulamentului intern la ordinea de zi a fost pusă constituția camerei. Au fost realeși președinții și notarii sesiunea trecută, cu excepția contelui **Ștefan** care a renunțat la postul de vicepreședinte, — firmative pentru că n'ar aproba politica contelui **Tisza** privitoare la chestia românească. În locul a fost ales vicepreședinte **Elemér Simoncsics**.

Camera l'a sărbătorit azi pe primul ministru contele **Tisza** din prilejul aniversării de 53 ani de etății sale.

Confiscarea numărului de sărbători al ziar sârbesc. Din Sarajevo se anunță: Autoritățile au confiscat numărul de Paști al ziarului „Srbska Rijeci”, pentru un articol literar și poezie, publicate în supliment. Direcțiunea ziarului protestează energic pe motivul, că articolul incriminat a mai apărut și într'un număr de anul trecut, fără ca să fi atras atenția autorităților.

Străinătatea și chestia românească.

În articolul de fond din nrul dela 15 Aprilie n. c. ziarul „L'Independance Belge” publică următoarele:

Telegramele din Viena — până acum, ce e drept, neconfirmate oficial — vestesc că, la întoarcerea din Corfu, împăratul Wilhelm se va duce la București unde se va întâlni cu regele Carol și apoi la Budapesta unde va avea o nouă întrevedere cu împăratul-rege al Austro-Ungariei și cu arhiducele moștenitor. Nu se poate ascunde că vizita împăratului german la suveranul român va avea un caracter politic de o mare însemnătate, mai ales că ea va fi urmată de un schimb de vederi între Wilhelm II și Francisc Iosif. Se știe că împăratului Wilhelm îi place să lucreze ca un conducător al triplei alianțe și că obișnuiește să reguleze personal neînțelegerile dintre aliații lui când acestea sunt din vre-un punct de vedere supărătoare pentru politica generală a triplei alianțe. Ducându-se la București, împăratul german are, fără îndoială, speranța că va aduce o îmbunătățire în legăturile austro-românești. Criza balcanică a schimbat cu totul caracterul acestora. Prin tradiții România se sprijinea pe Austro-Ungaria; acum însă și-a dat socoteala că aceasta era o politică ale cărei greutăți le ducea numai ea. Aliându-se cu Serbia și cu Grecia pentru a pune frâu ambițiilor bulgărești sprijinite de Viena, România a deșertat cominașile subtile ale diplomației austro-ungare și a stricat rău socoteala contelui Berchtold. S'a spus că Austria știa ce pierde văzând îndepărtându-se de ea România, în vreme ce nu știa ce are să prindă prietenia bulgărească. Schimbarea adâncă a atitudinii României e de sigur o înfrângere grea a Vienei, cu atât mai mult cu cât Românii au înțeles că pentru ei viitorul e în provinciile din Ungaria în care elementul românesc e precumpănit și în care el e apăsător de Maghiari.

Dacă Wilhelm II se duce la București e, fără îndoială, pentru a încerca să scadă urmările acestei orientări nouă a României și pentru a lua măsuri ca politica generală a triplei alianțe să nu primească o lovitură grea în Balcani. Că tripla alianță și-a pierdut punctul principal de sprijin acolo, aceasta nu se mai poate pune la îndoială — și, ori care ar fi sentimentele personale ale regelui Carol, sentimentele poporului românesc se dau pe față împiedecând într-un înțeles nou. Dar alară de aceasta, regele Carol e un spirit politic care pune binele poporului său mai presus de sentimentele lui personale și experiența făcută cu prietenia Austro-Ungariei a fost prea desamăgitoare pentru a o reîncepe sub o formă ori alta. Intorcându-se însă spre tripla înțelegere, va deveni România un punct de sprijin pentru politica franceză, engleză și rusă în răsăritul Europei? Ar fi o greșală să credem. Apropierea dintre România și Rusia e sigură; de altă parte, simpatia tradițională a Românilor pentru Franța se arată azi mai pe față decât în vremea când influința triplei alianțe era precumpănitoare la București. Dar România știe foarte bine că mijlocul cel mai bun de apărare a intereselor sale e echilibrul între influențele mari și că poporul românesc nu-și poate îndeplini rostul lui hotărîtor în Balcani decât urmându-și calea firească și nefăcându-se clientul vre-unuia din puterile mari cari luptă pentru preponderanță în Balcani.

E puțin probabil ca împăratul Wilhelm să izbutească a schimba orientarea nouă a politicii din București și să readucă România în apele triplei alianțe. Cel mult, va isbuti poate — și nici asta în împrejurările de azi nu e prea sigur — să micșoreze în oarecare măsură greutatea ce apasă de un an asupra legăturilor austro-române și să potolească puțin neînțelegerile născute între Viena și București din cauza unui șir de întâmplări cari au arătat limpede că interesele românești și cele austro-ungare nu se dezvoltă în același sens în Europa răsăritească azi, când puterea turcească s'a stărâmat cu totul.

Mai departe, vorbind de întrevederea dintre marchizul Di San Giuliano și Berchtold, arată rivalitatea dintre Austria și Italia cu toate că au interesul comun de a împiedeca dezvoltarea navală, ce amenință să fie serioasă, a Greciei; chiar în Albania pe care și unii și alții vor s'o ferească de influența unei a treia puteri pe care nu vor s'o numească și „s'o facă stăpână pe soarta ei” — ceea ce înseamnă, adaugă autorul: „s'a n'o lase să scape de sub tutela absolută austro-italiană” — chiar acolo trebuie să se dea pe față dușmănia dintre Austria și Italia, dușmănie care „se lămu-rește așa de deslușit la Durazzo, Scutari și aiurea”. Și crede că această dușmănie va strica planurile subtile ale guvernelor din Roma și Viena.

Limba română la judecătorile din Bucovina.

Ni se scrie din Cernăuți:

Mai multe luni de-a rândul nu s'a mai auzit nimic despre noua încălcări ale limbii române la judecătorile noastre așa că se părea, că stăruințele advocaților români pe de o parte și manifestațiile publicului român de pretutindeni pe de altă parte ar fi avut efectul de a convinge în fine pe conducătorii forurilor judecătorești din țară, că justițiabilii români nu mai vor să sufere încălcarea drepturilor limbii române.

Domnii președinți ai tribunalelor sunt însă incurabili, după cum ilustrează ultimul fact pe care-l povestim mai jos.

Iată istoricul cazului. Dl. M. S. un candidat de advocatură, aplicat în praxă la un avocat român din Cernăuți, voia să intre la tribunal pentru a face praxa de un an, obligatorică pentru candidații de advocatură. Adresă deci tribunalului de apel Leov prin tribunalul provincial Cernăuți o cerere respectivă în limba română. Ca răspuns la cererea sa candidatul de avocat primi înainte de puține zile din partea prezidiului tribunalului Cernăuți următorul răspuns, pe care-l reproducem în traducere română:

„Praes. 2369—4/14 l. r. Prezidiu al tribunalului provincial Cernăuți.

„În urma emisului al l. r. prezidiu al tribunalului de apel Leov din 5 Aprilie 1914 Praes: 11544/4 A/14 Vă provoc, ca să înaintați pentru admiterea la praxa judecătorească de un an o petiție concepută în limba oficială germană.

„Cernăuți în 10 Aprilie 1914.

„Președintele al l. r. tribunal provincial:
PIETA.

Când au luptele pentru limba română de acum un an credeam că numai graiul viu ni-l zugrumă, acum vedem însă că și limba românească scrisă este urgisită.

Atentatul acesta la drepturile limbii române devine și mai important în urma împrejurărilor din cari a pornit. Până astăzi chiar și cei mai inverșunați contrari ai mișcării românești nu cutezau să tragă la îndoială, că Românii sunt în drept să înainteze acte scrise în limba lor. De fapt s'au și înaintat de repetite ori acte de tot felul în limba română către diregătoriile din țară ca judecătorii, prefecturi, guvern, direcția poștei etc. fără ca ele să fie respinse. Ba mai mult, chiar și diregătoriile centrale din Viena s'au simțit obligate să primească din Bucovina acte române. S'au trimis de aici acte române către tribunalul imperial (Reichsgericht), curtea de administrație (Verwaltungsgerichtshof), către ministerul de justiție, ba

chiar către Majestatea Sa Impăratul, fără ca aceste autorități să obiecteze ceva împotriva limbii române.

Lupta pentru limba română pornită acum un an a ost purtată pe baza postulatului admiterii a graiului românesc viu la diregătorii fiind de sine înțeles, că limba scrisă trebuie să fie admisă. Acum însă lupta noastră intră într-o fază cu totul nouă. Ni se contestă și dreptul de a scrie românește.

Față de aceasta încercare de a îngusta terenul și posibilitatea de afirmare a limbii noastre până la complectarea ei isgonire din oficiu trebuie să cădem pe gânduri și să ne întrebăm: Se mai pot oare lua în serios făgăduințele frumoase ale legilor fundamentale de stat despre egala îndreptățire a popoarelor de a se afirma și desvolta în limba proprie în fața diregătorilor de stat? Să mai credem în puterea deputaților noștri, de a ni scuti drepturile noastre cele mai elementare, dacă cu toate opintirile lor un funcționar străin al statului cutează să ni conteste până și dreptul de a scrie românește?

Să credem într'un progres și o dezvoltare românească când evenimentele par a ne împinge spre o iobăgie culturală?

Nu pot încheia fără a observa ironia tristă a întâmplării. Chiar azi când toată lumea creștinească serbează ziua învierii și a păcii, noi trebuie să ajungem la convingerea că pentru noi Românii bucovineni nu este nici pace nici înviere. Să facem deci de sfintele Paști de astădată și astă rugăciune: Deie bunul Dumnezeu să învie energiile neamului nostru românesc pentru apărarea limbii sale și deie bunul Dumnezeu ca să învie simțul de dreptate al mai marilor noștri pentru neamul nostru pentru ca apoi cu toții să putem serba serbătoarea păcii.

Concertul din Timișoara.

Arad, 22 Aprilie.

Ieri seară (a treia zi de Paști) s'a ținut concertul împreună cu dans, aranjat de „Tinerimea română din Timișoara și jur”, cu prețiosul și binevoitorul concurs al dnei Lucia Cosma, al d-soarei Hortensia Haneș, al dlui Ionel Rădulescu și, în sfârșit, cu acompaniamentul la pian al dlui Ernst Klein.

Ne permițându-ne noua lege de presă să spunem mai mult decât cece am văzut și auzit, ne mărginim să raportăm fidel, în ordine cronologică, faptele — întretesute cu observațiile noastre juste și, credem, purificatoare.

Sala spațioasă dela hotelul „Koronaherzeg”, prezisă arhiplină, în realitate s'a dovedit prea încăpătoare. Nu sosiseră nici oaspeții din România, nici Lugojenii, nici Arădanii — după cum ni se plângea un domn aranjator, înfierându-i pentru trădarea reciprocității. Oaspeții din provincie poate că nu au ținut să vină la oraș în număr satisfăcător din cauza serbătorii și a vremii frumoase; ce privește pe Timișorenii din suburbii, despre ei ne-am putut convinge la fața locului, deci autentic, că nu iau parte deoarece „sunt prețuri mari, bal luxos” etc. și pe deasupra d-lor încă sunt ocupați cu aranjarea unui alt concert împreună cu dans, ce se va ține acum Sâmbătă seara.

De altcum mai mult ca jumătate de sală a fost „plină”, rezultat material satisfăcător: suprasolviri, răscumpărări numeroase, cum se va vedea din darea de seamă și multămă publică*) a comitetului aranjator.

Concertul începe la orele 8 și jumătate trecute fir — vorba lui Caragiale. Dl Rădulescu vădit emoționat

*) Șirul costă 10 creițari la noi.

(ca să nu zicem indispus. — De ce? nu știm!) apare pe scenă, mai așteaptă câteva minute până ce oaspeții intră în sală, își ocupă locurile și conțenește cu sgomotul (nu provocat de aplauze, ci de mișcarea scaunelor), apoi în plină conștiință de arta d-sale apreciată de Românii de dincoace, ne procură momente de liniște sufletească și din pesimiști cum suntem, ne transpune într-o melancolie dulce, aproape de optimism: ne simțim într-o atmosferă senină, departe de realitatea lumească...

Deodată cu apreciatul nostru cântăreț își face debutul pe scena românească și dl Ernst Klein, despre care în lipsă de informațiuni nu știm dacă e absolvent al vre-unui conservator românesc; iar ce privește acompaniamentul d-sale la pian, suntem prea necompetenți croniciari muzicali, ca să facem critica artei d-sale și să-l aducem eventualele calificative, ori elogiile obișnuite.

D-șoara Hortensia Haneș ne-a defectat la pian cu câteva piese muzicale alese din repertoriu străin. Am admirat-o ca pe o pianistă cu viitor frumos, de cumva viața noastră de toate zilele nu ne-o va răpi împreună cu arta d-sale, ca pe atâtea altele.

Doamna Lucia Cosma la apariția d-sale pe scenă e salutată cu salve de aplauze, cari conțenește abia într-un târziu. Asistenții au rămas adânc impresionați deja la apariția d-sale, iar după ce vocea-i de filomelă ne-a cucerit inimile, ne simțeam par'că mai mândri, mai conștii de noblețea neamului nostru și bogăția lui încă neexploată de valori intelectuale și artistice. De repetite ori a fost chemată; cele câteva buchete de flori pe lângă multe altele îi vor aduce aminte artistei noastre mult apreciate despre nesfârșita adorație a publicului românesc de pretutindeni.

Regretăm, o spunem sincer, că nu putem reproduce la acest loc programul concertului în baza convențiunei, ori mai bine zis principiului adoptat de presa românească de dincoace, să nu se publice anunțuri, invitații etc. tipărite la străini. „Tinerimea din Timișoara și jur a aflat de bine să-și tipărească programul la Csendes Lipót, despre care știm că nu contribuie la augmentarea fondului ziaristilor români din venitul net al institutului, ca celelalte tipografii românești. Repetăm, ne pare rău, dar nu voim să facem excepție nici de astădată. Dl Rădulescu s'ar putea simți chiar jignit, că în lipsa lui a românesc i s'a tipărit numele Rădulescu pe tot locul, ceea ce l-ar îndritui pe vre-un creștin de român să creadă că ar avea tendința de a se maghiariza.

În sfârșit cerem mii de scuze artiștilor noștri că nu înzistăm mai mult asupra concertului, nefiind competenți — recunoaștem încă odată — în materie muzicală. Numele d-lor e consacrat de publicul românesc; astfel noile elogi sunt de prisos, precum ar rămânea fără efect și tălmăcirea necorectă a raportului de față. Doar atât am mai avea de spus, că cântecile populare românești au plăcut mai mult auditorului profan, decât cele clasice străine. Așa e gustul nostru național, încă nealterat de beția civilizației apusene — și e foarte bine.

Am mai fi dorit să avem părerea artiștilor noștri asupra concertului, impresiile, reflexiile d-lor, ca în cadrul unui raport gingaș să le publicăm la acest loc, însă mulțămirea domnilor aranjatori a trebuit să renunțăm la această idee fericită. Dl Rădulescu dispăruse după terminarea concertului, iar de grațioasele noastre artiste nu ne-am putut apropia. Vezi că umilul ziarist român, croit din alt aluat, cu alte moravuri și caracter — nu poate avea apucăturile reporterului ovreu de a se vâri ca musca impertinentă pe toate locurile. Deci nu noi suntem de vină...

După concert — la ora 11 și 23 minute — a urmat dansul. Orchestra militară, conform programului incriminat, deschide petrecerea cu o horă, care s'a dansat de patru perechi timp de două minute și jumătate, ceilalți dansatori și dansatoare stând rezervați în fața acestui joc exotic. Insufletirea s'a manifestat numai la Boston care, contrar ordinii de dans, s'a repetat de nenumărate ori — o spunem aceasta fără greșală gramaticală. Apoi s'a dansat „Quadrille"-ul, dansatorii se amuzau foarte mult de învâlmășala produsă, ceea ce însă pentru privitori nu a fost estetic (ca să nu zicem că a displăcut). După aproape trei sferturi de oră, la comanda „Oszolj!" cadrulul a luat sfârșit. Au urmat iarăși nenumărate bostoane, apoi pauza obișnuită de zece minute, care a durat un ceas.

În restaurant într'adevăr au fost o adevărată revelație sufletească pentru noi minunatele cântece românești ale unui taraf de căntari. Le-am ascultat cu sfîntențe, retrași umili lângă o halbă de bere la o măsuță, aruncând câte-o privire rătăcită și la lumea dinprejur, ne gândim că oare ce petrecem în sufletul nostru.

Aci s'a mâncat și s'a beut, ca în toate restaurantele; artiștii noștri au fost distinși cu atenția tuturor. L-am revazut și pe dl Rădulescu: scruta uneori publicul cu privirea, probabil căuta vre-un cunoscut, vre-un prieten, ziarist — dar pe cât am văzut, nu a aflat.

După pauză oaspeții rămași s'au adunat iarăși în salon la dans. Am mai auzit o Ardeleană relativ scurtă, care orchestra nu a mai voit să o repete, căci nici nu s'a bisat mult. Apoi luându-ne cordial rămas bun dela doi domni aranjatori principali, cu cari am avut deosebita cinste a face cunoștință cu 5 minute înainte de plecare — am plecat la gară și ne-am înapoiat cu trenul de 4 ore și 23 minute dimineața. Credem că dansul a urmat cu aceeași însufletire până în zori.

Am remarcat cu plăcere printre dansatoare și câteva în port național (dintre cari însă numai una singură în portul veritabil românesc, adică inclusiv opincile, ceea ce arareori vedem la d-șoarele noastre). Multe nu au fost, căci pe invitații se tipărise: „costumul e bine văzut" și nu că doamnele și d-șoarele sunt rugate a se prezenta în port național. Ne pare rău că în lipsa unor liste dela cassă, ne scapă numele acestor domnișoare, cari nu s'au sfiit să vină în port național. În lipsa acestei liste nu am putut cunoaște nici pe celelalte persoane; așteptăm să ne sosească lista oficială, respective ziarele maghiare din Timișoara, ai căror reprezentanți au fost informați mai bine.

Rap.

P. S. — Nefiind trimisul special și oficial al ziarului nostru, dar fiind în Timișoara astfel considerat, prin urmare (logică!) desconsiderat — am ținut să aștern pe hârtie impresiile mele personale și reflexiile juste din punctul meu de vedere, cari prin urmare nu angajază direcția acestui ziar. Va părea foarte curios că scriind numai adevărul, am fost nevoit să neglijez calapodul rapoartelor chilometrice, contestat și el într-o vreme. — Mai recunosc că l'am scris în legitimă indignare, nedându-li-se celor doi membri ai redacției noastre nici cea mai mică atenție. Confirm cele cuprinse în acest raport neoficial, și pentru adevărul crud expus acolo am mărturie pe un coleg de redacție și, de sigur, pe toți cei ce au fost de față.

Nu am așteptat să fim primiți cu discursuri la gară, nici să fim tratați cu sampanie; suntem cu mult mai modești noi, cari ținem treaz un neam și înfundăm temnițele pentru izbăvirea lui. Dar putem pretinde să fim învredniciți cel puțin de cinstea care ne-o fac săranii pe la sate, cari ne dau mâna și ne poartă pe scaun.

Dixi... Acum cine are urechi de auzit să auză — dar să nu fie cu supărare...

C. R. M.

Știrile zilei.

Procesul dela Sătmar.

Sătmar. — Mâne dimineață la orele 9 își ia începutul procesul intentat preotului George Mureșan și tovarășilor săi din Moffinul-mic pentru pretinsa vătămare a autorităților și agitație în contra statului. Azi seara deja a sosit aici multă lume românească în frunte cu deputații naționali, mai mulți membri ai comitetului național și alți fruntași mai ales ai bisericii unite. Poliția a luat măsuri foarte severe de teama unor demonstrațiuni din partea Românilor. Aceștia sunt însă pacnici și așteaptă cu demnitate și răceală începutul acestui infernal proces, ce se face conștiinței românești. (Vom ține publicul nostru în curent cu toate fazele procesului. N. R.)

Executarea lui George Rozor.

Alba-Iulia. — Azi dimineață la orele 6 a fost executat aici în curtea procuraturii ucigașul George Rozor, care acum e anul a ucis pe tatăl și pe mama sa. Înainte de moarte patricidul s'a spovedit preotului Florian Rusan, care a petrecut cu dânsul noaptea din urmă. Autopsia a dovedit, că ucigașul fusese alcoolist.

Demonstrațiuni într'un teatru din București.

București. — La Teatrul Modern din București s'au făcut ieri seara mari demonstrațiuni. S'a jucat piesa „Belzebut", în care se batjocorește bărbatul de stat român d. Take Ionescu și partidul conservator democrat. Aderenții acestui partid s'au prezentat în număr mare la teatru și ridicându-se cortina au început a demonstra făcând o gălgăie teribilă. Au aruncat pe scenă hârburile, ouă gălbui și altele. Jocul cu toate

acestea s'a continuat și atunci demonstrații s'au urcat pe scenă, au înhățat pe actori și târându-i în incintă l-au bătut. Unii au tras locuri de revolvere. Publicul s'a refugiat și în sfârșit poliția a pus sfârșit demonstrației.

Starea împăratului merge înspre bine.

Viena. — La ora 1 s'a anunțat dela palatul din Schönbrunn ca un simptom îmbucurător faptul, că profesorul Ortner n'a apărut la Schönbrunn și prezența lui acolo n'a fost necesară.

Viena. — La locurile competente se desminte știrea că M. Sa monarhul va pleca pentru recreare în ținuturile sudice. Adevărul e că M. Sa va pleca în vilegiatură la Ischl mai curând decât în alți ani.

Isbucnirea războiului între Statele-Unite și Mexico.

London. — După cablotelegramele sosite din New-York, președintele Wilson, primind a probarea congresului a dat ordin pentru începerea acțiunii militare împotriva guvernului mexican. Războiul între Statele-Unite și Mexico a început fără să fi fost declarat dinainte, nerecunoscând guvernul Statelor-Unite oficial președinția lui Huerta în Mexico.

Ieri au fost debarcate în Mexico trupele Statelor-Unite, cari au ocupat imediat portul dela Vera Cruz.

Amenințarea lui Huerta.

Washington. — Secretarul pentru externe Bryan a primit dela Huerta o telegramă, în care acesta amenință, că în caz dacă trupele Uniunii vor continua să pătrundă pe teritoriul mexican va chema sub arme pe toți cetățenii Mexicului.

Washington. — Reprezentantul Mexicului Algara s'a prezentat azi la secretarul pentru externe al Statelor-Unite, Bryan, cerând din însărcinarea lui Huerta, actul de plecare. Guvernul mexican a cerut dela guvernul Uniunii ca acesta să-și recheme reprezentantul diplomatic din Mexico.

Germania trimite un al treilea crucișător în apele mexicane.

Berlin. — Torpiloare din flota Statelor-Unite au luat în goană un vapor comercial german. Guvernul german a cerut imediat explicații pe cale diplomatică dela guvernul Uniunii pentru această procedură.

Berlin. — Guvernul german a luat dispoziții pentru trimiteră un al treilea crucișător în apele mexicane.

London. — Pe linia Hamburg—America, vasele de războiu americane au capturat un vapor, care duceau pentru armata mexicană 200 mii mitraliere și mai multe milioane de cartușe.

Bombardarea Vera Cruz-ului.

London. — După cablogramele sosite din Mexico, trupele Uniunii au început bombardarea Vera Cruz-ului. Mai multe porți ale orașului sunt deja în flăcări. Până acum au fost debarcați 25.000 soldați americani.

Ocuparea Vera Cruz-ului.

Washington. — Ministrul de marină Daniels a primit ieri după amiază la orele 6 dela contra-amiralul Blecher, comandantul flotei de operațiune din apele mexicane, următoarea telegramă: După un marș greu de noapte ne-a succedat să debarcăm marinarii pedestri. Vera Cruz a fost ocupat.

Ciocniri sângeroase la Vera Cruz.

New-York. — New York Herald primește știrea din Vera Cruz că acolo au avut loc primele ciocniri sângeroase între trupele Statelor-Unite și cele ale guvernului mexican. Mexicani au întâmpinat trupele Uniunii cu salve dese de împușcături. Încercarea Mexicanilor de a împiedeca debarcarea trupelor de matrozi a fost zadarnică.

Mexicani au avut 200 morți, iar Unioniștii 4 morți și 21 răniți.

Adunarea congregațională de primăvară a comitatului Caraș-Severin.

Lugos. — Pe Sâmbătă în 25 Aprilie a fost convocată adunarea congregațională de primăvară a comitatului Caraș-Severin. La ordinea zilei sunt puse între altele adresele societății „Emke" și a comitatului Cojocnei, privitoare la chestia românească.

Consiliu de miniștri.

Budapesta. — Azi seara la orele 6 membri guvernului s'au întrunit în consiliu de miniștri sub președinția contelui Ștefan Tisza. S'au discutat chestii administrative curente.

Constituirea Camerilor magnaților.

Budapesta. — Camera magnaților ținând azi prima ședință în noua sesiune parlamentară a reales pe președinții, notarii, precum și delegații în delegațiuni din sesiunea trecută.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Aprilie 1914.

Proces pentru lesa-Majestate. Procuratura regească din Cluj a ridicat acuză pentru lesa-Majestate împotriva economului **Petru Cocotă** din Vulcan. Se susține că numitul țaran în 9 Martie a. c. într'un birt ar fi zis următoarele vorbe: „nu face nimic, nu ține asta mult, cel mult până la Paști ori Rusalii, căci atunci vine regele Carol cu soldații săi cu șinor roșu și acela va prelua guvernarea Ardealului și atunci..” aci țaranul român ar fi spus cuvinte pe cari noi nu le putem reproduce din respect pentru monarhul nostru. Corespondentul nostru a vorbit cu acuzatul Petru Cocotă, care recunoaște, că în glumă în sara cu pricina ar fi făcut rămășag cu un polițist în chestia venirii regelui Carol în Ardeal, dar n'a folosit vorbe ori gesturi vătămătoare la adresa monarhului nostru. Bietul țaran este însă tras în judecată și mare lucru dacă nu va plăti scump gluma ce a făcut-o cu polițaiul din Vulcan.

Românii și Italienii. În „Giornale storico della letteratura italiana” (Torino, XXXII, Fasc. 188—189 din 1914), d. Ramiro Ortiz, profesor la Universitatea din București, începe un studiu intitulat: „Cele dintâi atingeri dintre Italia și România, mijloace prin limba și literatura italiană în România în sec. XVIII. P. Mestastasio și poezii Văcărești”. („Primi contatti fra Italia e Rumania appunti sulla lingua e letteratura italiana in Rumania nel sec. XVIII. Pietro Mestastasio e i poeti Văcărești”).

Românii din Panciova. Sunt vre-o cincisprezece ani dela înființarea, ori mai bine zis reînființarea parohiei ortodoxe române din Panciova, oraș situat în nemijlocită apropiere de Belgrad, capitala Serbiei. Nu mult după aceasta s'a hotărât și înființarea unei reuniuni române de cântări.

După multe peripeții, statutele abia în vara anului 1910 au fost întărite de către ministerul de interne, având aceasta ca urmare, că corul îndată s'a pus pe muncă. Astfel, pentru cea dintâia dată a cântat sfânta liturghie la Învierea Domnului, iar în anul următor, 1911, în luna Februarie a aranjat o petrecere.

Reuniunea însă, în cea dintâi clipă dela începerea activității ei a întâlnit în cale-i o stavilă, care atunci de fel nu a putut a fi înlăturată. Așa zis, s'a putut asemăna cu un orologiu, a cărui construcție e bună, dar îi lipseau arătătoarele și n'a putut funcționa. În calitate de conducător al corului adevă, în lipsa de un conducător român, locuitor în Panciova, a fost angajat un învățător ungur, care nu știa boabă românește. Nu-i vorba, numitul învățător și-a dat toată silința, dar nu a putut face nimic pe deplin îndestulitor.

După abdicarea acestui conducător a fost angajat un învățător pensionar sârb, dar nici acesta nu a putut să facă vre-o ispravă.

Din lipsa de mijloace bănești, reuniunea, care nu dispune de nici un fond, nu a putut să angajeze un conducător român și astfel din toate aceste motive ea a stat în fața unei crize, care ar fi putut să aibă de urmare, desființarea corului.

Tomai pe când reuniunea era preocupată și îngrijorată de chestia conducătorului, d. avocat **Dr. Ștefan Pascu**, care numai înainte cu vre-o două luni s'a așezat în Panciova, cu adevărată iubire de neam și biserică, fără a preținde vre-o remunerație, a luat conducerea corului. Și, mulțumită buneii conduceri a d. **Dr.**

Pascu, corul a făcut progrese într'adevăr uimitoare.

Viitorul corului acum e asigurat. Avem ferma speranță, că nu va trece multă vreme și vor fi de înregistrat multe alte lucruri laudabile și frumoase manifestării românești.

Cu atât mai mult sperăm aceasta, căci acum, d. avocat **Dr. Petru Penția**, președintele reuniunii și d. avocat **Dr. Alex. Birescu**, membru în comitetul reuniunii, amândoi bărbați cu tragere de inimă pentru neam și biserică vor munci cu puteri îndoite pentru întărirea și înaintarea reuniunii.

Perechea regală engleză la Paris. Ieri după jumătate la 12 vapoarele franceze au salutat cu salve de tunuri sosirea la Calais a yahtului regal englez. Reprezentanții autorităților au salutat la sosire perechea regală, care la orele 12 și 10 minute în sunetele imnului poular englez a părăsit yahtul și a urcat în tren, în aclamațiile sgomotoase ale publicului.

Perechea regală a ajuns la Paris la orele 4 și 35 minute și a fost întâmpinată la gară de președintele republicei d. R. Poincaré și de soția sa. Primirea ce i-o face perechei regale engleze populația Parisului e de neînchipuit. Drumul regelui George al V și a reginei Mary prin Paris, e un drum de triumf.

La orele 6 și jum. ieri seară primi regele Angliei în audiență pe ministrul de externe și pe membrii corpului diplomatic, cari i-au fost prezentați de ambasadorul englez la Paris. Audiențele au durat până la orele 7 și jum.

Regele George și-a exprimat în fața tuturor personalităților cu cari a stat de vorbă, marea sa mulțumire pentru primirea ce i-a făcut-o populația Parisului.

La dîneul dela *Palais Elysée* a ținut președintele *Poincaré* un toast, care în bucuria cu care a primit Parisul pe augustii oaspeți și-a adus aminte de primirea ce i s'a făcut în anul trecut la Londra. D. *Poincaré* a continuat apoi despre însemnătatea acestei vizite regale, care e *stîntirea strălucită a unei prietenii* între cele două mari națiuni.

Apărarea Românilor din Albania. Masacrele din Corița au răscolit adânc sufletele și e general sentimentul de indignare produs de asasinările bandelor grecești.

Răspunsul primului-ministru grec n'a fost de natură să liniștească spiritele și îndoiala există și în privința energiei cu care guvernul român va căuta să capete și satisfacție pentru crimele săvârșite și asigurări că altele nu se vor mai întâmpla.

În această stare de spirit socotim ca foarte interesantă și simptomatică următoarea scrisoare pe care „Un soldat” a trimis-o dlui Const. Mille, directorul ziarului „Adevărul” din București:

Mult stimat dle Mille,

Adânc și dureros impresionat de răspunsul telegrafic al dlui Venizelos aș propune: să binevoiți să faceți o întrebare prin ziarul d-v. dacă se găsesc voluntari români pentru un corp de cel puțin 500 pentru siguranța fraților noștri a căror sânge se varsă la Corița. Căci forței trebuie să-i opui forța, iar cu oel fără lege trebuie să fii fără suflet. Am broare de carnagiu, dar cum forța stăpânește astăzi lumea de ea să uzăm pentru a ne face măcar în parte datoria față de frații ce îndură de ani cele mai strigătoare nedreptăți. Dacă statul grec se găsește în cazul că nu poate interveni fără a-și periclita situația, cred că nouă ne revine datoria a ne apăra frații — fie chiar de frați — când e pe nedreptate. Mă înscriu întâiul — însă vă rog nu-mi cereți numele până nu se hotărăște într'un fel. Ca detaliu gândesc, se va găsi un milionar bun patriot român, de care cred că avem destui cari să supoarte cheltuiala. Sub comanda unui căpitan și doi locotenenți am coopera cu jandarmeria olandeză sau chiar singuri și în privința învoierii nu cred că guvernul nostru ar face crima a se opune la această expediție. M-am adresat d-v. știindu-vă, prea bun patriot și veți da ființă ideii.

Un soldat.

Faptă înțeleaptă. Preotul **Alexandru Gligor** din Bănești (Hălmagiu) ne avizează că a retras procesul ce a intentat „Românului” pentru

vorbele grele, pe cari acesta i le-a adresat eu prilejul alegerilor congregaționale din toamna trecută. Atunci mai ales în cercul Ciucului mai mulți preoți, înfricați de micii satrapi provinciali, și-au neglijat datoria față de neamul românesc. Au fost apostrofați aspru pentru aceasta în „Românul”. Unii, între ei și părintele **Oligor**, ni-au făcut proces. Acum însă în preajma sfintelor sărbători ale Învierii părintele, pătruns de duh adevărat creștinesc ne scrie că a retras procesul, căci „acum toate să le lertăm pentru înviere și să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi”.

A făcut bine părintele că a retras procesul. Românii dacă se ceartă, între ei să se împace și să ocolească judecătoriiile vrăjmașilor. Noi nu urim pe nimeni, decât pe dușmanii neamului românesc și ne place a crede că părintele A. Oligor din Bănești nu a fost și nu va fi între aceștia.

Lucrare monumentală este lucrarea pe care distinsul scriitor **Al. Ciura** a terminat-o și a pus-o sub tipar, având să formeze un prețios **Monument literar**, înălțat eroului cu tragic sfârșit **Aurel Vlaicu**. Lucrarea va purta numirea „**Album Vlaicu**” și va fi gata peste vre-o 2 luni de zile, — dând un op de peste 20 coale tipar, împărțit cu multă rațiune și oglindind întreagă viața scurtă, dar glorioasă chiar și în tragicul ei, a neuitatului Aurel Vlaicu.

Albumul va aduce contribuțiile celor mai de seamă scriitori dela noi și din țară, cari știu ceva ori au avut ceva de spus despre Vlaicu.

Rugăm să se facă subscrieri numeroase cari să se trimită la „Tipografia Nouă” în Orăștie (Szászváros), cel mult până la Dumineca Tomii, — ca editorii să se poată orienta asupra numărului de exemplare ce să tipărească.

Cei ce se abonează acum înainte la op, îl vor primi după apariție, cu 20% mai ieftin, de cât va fi prețul lui de vânzare după aceea.

Excursiunea studenților dela gimnaziul român din Brașov. Ni-se scrie: În Florența am staț 2 zile, Joia și Vinerea mare. Timpul acesta ni-a fost suficient pentru a putea vizita Palazzo vecchio, Logia dei Lanzi, Domul, S. Marco, S. Croce, S. Lorenzo, Muzeul arheologic și Galeria Pitti. Am făcut plimbări la Fiesole și Piazzale Michelangelo.

Acum ne aflăm în Roma, unde vom sta 7 zile, până în 25 Aprilie nou. Toți ne aflăm în deplină sănătate. În ziua de Paști, **Aurel Voinea**, student.

D. Kalmusch, cunoscut publicului românesc din aceste părți, va da azi Mercuri în 2(22) Aprilie la ora 9 seara o reprezentare artistică în sala mare a hotelului Arhiducele Iosif din Lipova.

Cununie. **Viorica Șepetianu** și d. **Ovidiu Dante Gherman** profesor (Caransebeș) își vor serba cununia religioasă Joi în 23 (10) Aprilie a. c. la 11 ore a. m. în biserica gr. or. română din Chiseteu.

Logodnă. D. dr. **Ștefan Tămășdan** medic dentist în Arad s'a logodit cu dsoara **Lucia Popescu**, fiica avocatului **Dr. Popescu** din Făgăraș, cea mai mică nepoată a **I. P. Sale** mitropolitului **I. Mețianu**. Din acest prilej tânăra păreche a dăruit 30 coroane fondului ziaristilor români.

Sincere felicitări!

Primirea principiilor români la Petersburg. o aduce în numărul său de Paști revista „Cosinzeana” dela Orăștie, în chip frumos. Se vede compania de onoare compusă din Cazaci, dând onorurile iar în fața ei trece **Principele Ferdinand** al României, cu **Taru** și **Principele Carol**, și principii români poartă uniforma de ofițeri ruși. În jurul lor generali și curteni de-ai țarului. E un chip foarte interesant.

În acelaș număr al numitei reviste se aduc cinci chipuri foarte reușite din viața lui **Christos**: Sărutarea lui Iuda, Petru lângă foc în curtea Arhiepiscopului, când se lapadă de Isus, Isus spălând picioarele învățăcelilor; Isus venind pe apa mării ca pe uscat și intrarea lui în Ierusalim.

Incolo foarte numeroase și interesante vederi din viața românească și din lumea mare, — și bucăți literare alese, între ele poezii originale de Ecaterina Pitig, I. U. Soricu, și S. Bornemisa, — etc.

Recomandăm familiilor române să-și aboneze, fie măcar pe 3 luni, ca de probă această revistă. Pretul pe 3 luni 3 cor., pe 6 luni 6 cor.

† Victor Damian după un morb scurt și greu a decedat Joi în 3 (16) Aprilie a. c. în etate de 62 ani. Inmormântarea a avut loc în 5 (18) Aprilie a. c. în cimitirul bisericii române gr. or. din Zlagna.

Odihnească în pace.

x „Tokio” extirpător de bățături. Se poate folosi cu succes contra bățăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășării pielii. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bățăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: TOMORI ANTAL, Cegléd, H. kerület. Tő 1919

x Pregătirea românil și a lichierurilor în mod casnic 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de extract de rum concentrat de lamalca, sau orice extracte de lichieruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de lichier foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimite franco o dosă de mostră din ori care extract de lichier sau rum.

Magazin principal: Parfumerie Antaloczy „Hygiene” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

x În atențiunea celor ce cumpără mobile. Bruckner Lipót, fabricant de mobile în Arad, și-a mutat magazinul de mobile înființat acum 32 de ani, provăzut cu aranjament nou, în bulevardul Andrássy nr. 5 (fosta localitate a cinematografului Apollo). Asortiment foarte bogat de mobile de masă și tapetier, aranjamente americane pentru birouri. Prețuri ieftine, serviciu prompt. Bu 2004—5

Au sosit noutăți moderne de primăvară pentru bărbați, jucării pentru copil, geamantane și corfe pentru călătorii. Asortiment bogat. Prețuri ieftine și fixe. Roagă binevoitorul sprijin cu deosebită stimă: Bruner Lajos, prăvălie de decorații de Nürnberg, jucării pentru copii și modă pentru bărbați, Arad, str. Deák Ferencz 29.

Bu 2013.

x Minge pentru football, ghete pentru fotbal, lopeți pentru tennis, minge și jucării, assortiment bogat și foarte ieftin la firma Hegedűs Gyula, Arad, bulev. Andrássy nr. 16. Telefon 506. (He 1891).

x Balsamul și alifia Centifolia a farmacistului Thierry A. sunt preparate de casă ce de zeci de ani se întrebunțază. Au efect radical. Adeseori s'au făcut încercări de imitație prin diferite balsame, esențe și fluide. Cu aceste imitații publicul numai o singură dată poate fi înșelat, deoarece în acest caz din nou se va întoarce la preparatele cunoscute de lume. Fiți atenți la marca de scutire călugărița. Cetiți cu atențiune inseratul lui Thierry.

POȘTA REDACTIEI.

Popuța, Seitin. După legea cea nouă de presă ne trezim și noi și Dta în temniță, dacă am publicat știrea, ce ni-o trimiți. Cel batjocorit să-și caute pe altă cale reparație. E foarte trist, dacă un preot se coboară la așa fapte.

Vasilie, Sibiu. Acelaș răspuns ca mai sus. Legea nouă de presă e grozavă, ne bagă în pedepse enorme de bani. Românul să facă arătare la organele superioare. Doar se va afla vr'un avocat român în Sibiu, care să se intereseze de afacere și să-i facă Românului treaba fără spese.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Am primit în abonament dela următorii: Alexe Coste Tiho 7 cor. pe cvart. II. a. c.; „Economia” Gruin 28 cor. până la 31 Dec. a. c.; Nic. Oltean, Bun 7 cor. pe cvart. II 1914; Pavel Cokariu, Orașuța 7 cor. pe cvart II 1914; Vasile Popovici Șiria 7 cor. pe cvart II a. c.; Valeriu Stoian, F. Gezeș 7 cor. pe cvart. II a. c.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Prăvălie de cafea și ceai

la

„Regele cafelei”

Kávékirály-hoz

ARAD, strada Forray.

Oea mai modernă prăjitorie electrică de cafea.

Ținând seamă de exigențele on. public ne-am asortat așa fel, ea orice soi de cafea bruto, în cantitate oricât de mică, la dorință o prăjim în decurs de 10 minute.

Specialități de cafea:

Soiurile de cafea amintite mai jos sunt cele mai bune dintre toate celelalte soiuri de cafea.

Orice miros și putere, se face cafeaua plăcută, le au aceste soiuri. Recomandăm aceste cele mai bune cafele iubitorilor de cafea.

Cafea padang, din india ostică. Are boaba lată, turtită, culoare nobilă, se prăjește admirabil. Are miros foarte bun și fin. 1/4 klgr. cor. 1.10.

Cafea Coroq, din India. Calitate tare, excelentă, foarte căutată mai ales în Anglia și la noi. În patria noastră se vinde sub numirea de „CUBA” 1/4 klgr. 1 cor.

Arab Mocca, din Arabia. Are boaba măruntă. La mixtură de cafea neagră indispensabilă. Prăjirea trebuie să se facă cu multă grijă. 1/4 klgr. cor. 1.05.

Java-aur, Cafea moale, miros și aromă excelentă. E cea mai fină între cafelele galbene. 1/4 klgr. cor. 1.05.

Molió-Ardjő, din India-posterioră. E de calitate excelentă. Se prăjește excelent și are toate calitățile unei cafele excelente. 1/4 klgr. 1 cor.

Cafea-Ceylon, Are boaba grea, ca oțelul foarte tare. Se prăjește excelent. 1/4 klgr. 95 fil.

Asortiment și de alte foarte numeroase soiuri ieftine de cafea.

Vo 2014

Bătăturile,

scortoșenia pielii, arciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francat
1 corcană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budaposta, Király-u. 12 și la prăjitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” la Győr.

Sute de inși au spus deja...

că cele mai bune și mai durabile ghete pentru bărbați, femei și copii se capătă numai la

„Asociația călătorilor din Arad”

(„Aradi Cipőtermelő-szövetkezet”),

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér) 14

Tot aci se vând jumătăți de tolpă de gumă care sunt durabile și scutesc piciorul contra umezelei, apoi se execută grabnic.

Comenzi și reparaturi se execută prompt.

Prețuri ieftine! Serviciu conștiințios (A 1983—5)

Lucrări de acoperire cu țigle și ardesle

cu garanță pe un an, cu prețuri convenabile și în mod specialist execută

Ráoz György

maestru de acoperit cu țigle și ardesle

Arad, str. Mikes Kelemen nr. 17.

La dorință merg la fața locului atât în provincie cât și în localitate. (Ra 1978)

Beură excelentă și cu gust bun, care produce sânge — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influențază producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50
” ” ” mici K 2. —

Se capătă în toate apotecile. Depozitul principal în

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR. — —

TELEFON: 750.

Stoboare de sârmă tari și trainice!
Fabricație de prima calitate.

Ifj. UTRI PÁL
Baja, str. Erzsébet Királyné nr. 58.

Oferă on. public *matrațe excelente de sârmă p. paturi*, în orice mărime, eu prețul de 8 cor. Trimitându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru curte, grădină și vil, apoi șezuturi pentru trăsuri, case pentru galfe, prinzătoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloțani, acoperitoare pentru alimente și dulapuri îngrădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în branșa mea. (U 1463)

Mii de inși
binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia”

care în decurs de 3—4 zile încetează cea mai crâncenă tuse.
„KÁRPÁTIA” e un mijloc excelent contra boalelor de astmă, răgușeală, constipație, precum și la boale de gât, — plămâni și stomac.
Efect sigur, deja la prima încercare.
1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de 700 grame cor. 5.—
De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov
str. Claustrului Nr. 16.
No 1846—30

VINURI
vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căoi Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	82	62
Rizling	86	64
Rosu de Minis	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.—
Rizling	52.—
Siloz	54.—

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.
Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 947

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Ghetele „Hungaria”

fac mare senzație fiindcă au formă modernă și sunt executate în excepțional și fin. Cel mai bogat asortiment de tofelni de ghete pentru bărbați, copii și femei.
Sucursala fabricii de ghete

HUNGARIA soc. pe acții
(mai înainte **Moskovits**)
Arad, Szabadság-tér 18.
TELEFON NR. 2—18
Cereți prețurile noastre ilustrat (Hu 1979)

Pruni bosniaci

„Regina Balcanilor”, —
„Regina Bosniei” și —
„Iarul Dușan”.

ultol puternic, de cel-trai ml. încercat în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, etc.

Savo T. Kojdici

in Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid tînt cu prunule de Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniaco-herțegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală dela Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultol puternic, pe ales, de 3 ani cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia)
Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chigr. cor. 6.— dela Brčko.
(Ko 1841—20)

Balsamul farmacistului A. THIERRY

e veritabil numai dacă are marca de scutire călugărească. Are efect excelent la boalele organelor de respirație, tuse, imbalosare, răgușală, catar de gât, boale de plămâni, lipsă de apetit, mistuire neregulată, boale holerică, influență, căreii în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fil.

Alifa Centifolia
a farmacistului
A. THIERRY

are efect excelent contra oricărui răni învechite din cancer, bistamăni, aprinderi, carbunculus, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prios operațiunile dureroase, împiedecă inveninarea sângelui. 2 vegte 3 cor. 60 fil. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia **TÖRÖK I.** precum și în cele mai de seamă farmacii din țară.
In cantități mari în drogheriele: Thal-mayer & Seltz, urmasii lui Koch-melster, Radanovits Testv. Unde nu se găsește să se ceară direct dela proprietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Dacă nu v-ați procurat încă trebuințele de primăvară, vă rog să nu întreprinziți a-mi cerceta bogatul magazin, unde a sosit un foarte bogat asortiment de cele mai frumoase și mai moderne

POSTAVURI DE HAINE PENTRU FEMEI ȘI PÂNURI PENTRU TALII.

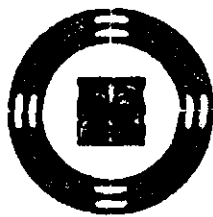
dellnuri franceze, mătăsuri pentru talii, zefire engleze, cretoane de Cosmanos, batisturi franceze, pânze engleze pentru haine.

MARE ASORTIMENT DE DECOURI PENTRU HAINE, CRAVATE ȘI CORSETE FOARTE MODERNE.

Soslad lucrării de primăvară, roagă binevoitorul sprizla cu deosebită stimă!

GHEORGHE IANCOVICI

prăvăile de articlil de modă pentru femei și bărbați

ARAD, str. Farray, nrul 2/a.

Asortiment foarte bogat de pliere negre și în colorii moderne, dela cele mai ieftine până la cele mai fine; mare asortiment de

ațe, pânze de bumbac și sifoane,

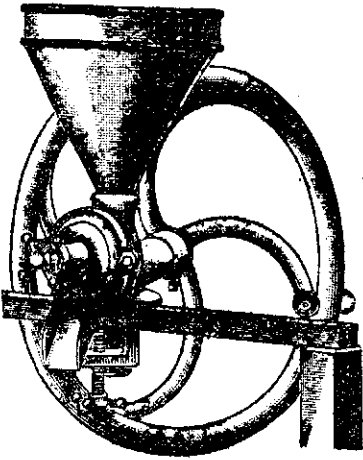
albituri pentru masă, garnituri pentru cafea, stergare, albituri pentru femei și bărbați, ciurapi, mănuși, broderii, basmăluțe, etc.

RĂMĂȘITE DE PÂNZE ȘI BRODERII CU JUMĂTATE PREȚ.

Singurul vânzător de cele mai bune pliere pentru domni și femei pe lângă o garanță de 1000 zile.

(La 1927—10)

Orice reparație la râșnița „Texas” o executăm gratis

Correspondență în limbile germană și franceză.

„TEXAS” râșniță americană de mână

Râșnița „Texas” este cea mai bună și mai ieftină râșniță, a veacului prezent; macină totfelul de semințe, porumb, ovăs, orz, fasole, mac etc. Singurul instrument de mână care e foarte potrivit în gospodărie.

PREȚUL: 25 COROANE.

KI 1930 FIRMA

KIRÁLY SÁNDOR

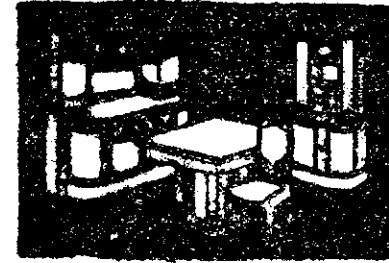
BUDAPEST VI., Felső-erdősor-u. 4.

LAHNI KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 1888

La 118

Fabrică și depozit de mobile
atelier de ornamente și tapi-
serie, fabrică de matrațe de
sirmă galvanizată, anteprișă
de pompe funebre.

Fabrică de mobilă, Nagyenyed

Cel mai vechi magazin și atelier de reparații în ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Declar în modul cel mai hotărât, că Bicicletele „Original Victoria” și „Puch” precum și mașinile de cusut „Pfaff” sunt de vânzare exclusiv numai la mine.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6.
Timișoara—Ioșefin (Temesvár-Iózsefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pathé, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparații

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tînchigiu și mler.

BUDAPEST, VII. Vörösmarty-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tînchigiu, articole pentru bucatărie și gospodărie, unelte pentru mler. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tînchea albă ori nickel, cano pentru olei, laek cri petrolu, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cîsnădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stoffe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845 - 30).

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramafone. — Reprezentanță în Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condiții favorabile de plată chiar și în rate, pentru mașini dăm 6—10 ani garanție. Mare atelier specialist de reparație. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1576)

TELEFON:

179.

TELEFON:

179.

Léber Gyula

prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețuri ilustrate cu provocare la ziarul acesta se trimit gratis și franco.

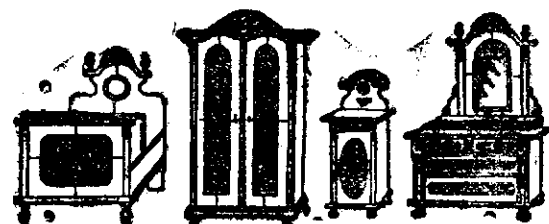
Iusztin József, măsar p. clădiri și mobile

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparații; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri convenabile.

Ju 1549

Serviciu coulant se garant.

PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

STERN CECILIA

magazin de haine pentru femei în ARAD, strada Forray nr. 2.

Rocuri de luster în orice culoare . . . . . cor. 12.—

Rochie engleză modernă . . . . . " 7.—

Halaturi dela 6 cor. în sus.

Se 1923

Tali moderne dela cor. 2-80 în sus.

Jupon fin de mătăsă . . . . . cor. 9.—

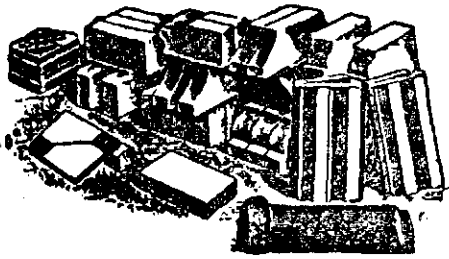
Jupon fin de cloth și luster dela 3 cor. în sus.

Halat de crepon și delin dela 14 cor. în sus.

Mare asortiment de noutăți de primăvară, și anume: rochii, tali, halaturi, costume și rocuri de luster și haine pentru copii, precum și albituri pentru femei. Șorțuri de luster, cloth și de spălat.

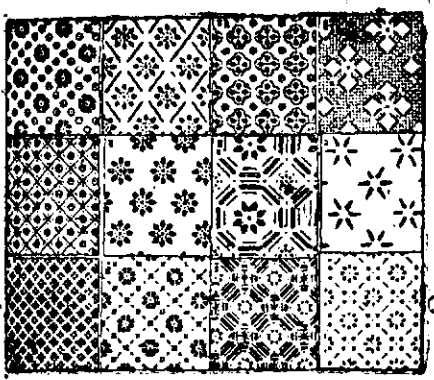
Costume după măsură se execută în decurs de 6 ore, iar haine de doliu în decurs de 4 ore.

CEA MAI IEFTINĂ SURSĂ DE CUMPĂRAT.

Bozsó Mátyásfabrică de ciment și în-
treprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: padințări de te-
razzo, granit, mozaic, beton,
cheramit și mozaic: precum
și canale de beton și funda-
mente pentru mașini, lucrări
de ciment și beton, iesle, fân-
tâni arteziene și basenuri, po-
duri etc. cu prețuri moderate și
serviciu prompt — Pe lângă
prețul de fabrică se mai capătă-
țiment de beocin și portland.**Komjáthy Rózszi**

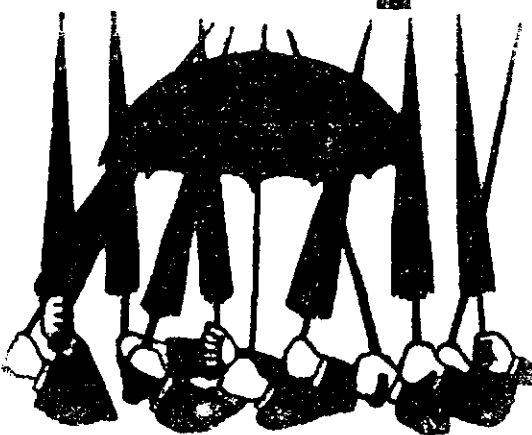
salon de pălării pentru dame

Arad, strada Deák-Ferenc nr. 5.

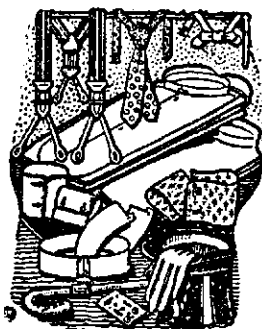
Aduc la cunoștința on. dame, că mi-au sosit
cele mai proaspete noutăți de modă de primă-
vară. Asortiment bogat de pălării pentru femei,
copii, velour și de plisăDepozit permanent de pălării de doliu. Străfor-
mări se execută în decurs de 24 ore.Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt
cu distinsă stimă

(Ko 1915-10)

Komjáthy Rózszi.

Undese pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante**PLOIERE?**Unde se pot afla noutățile
cele mai moderne — **En-tout-cas**
și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne**albituri pentru bărbați**

In executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate;
GULERE și MANGETE
albe și colorate; BATISTE de buzunar;
BRATELE; CRAVATE pentru gulere
simple și duple; CĂMEȘI din păr de
camilă; CIORAPI și alți articlii de modă
p. bărbați în sortiment bogat și cu pre-
țurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela**GUSTAV SCHMIDT**

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit“.

Spiritul de reumăeste cel mai sigur mijloc de frecat
contra durerilor provenite din poda-
gră, ischias, reumă și totfelul de ră-
celi. — După câteva frecări durerile
membrelor suferinde încetează defi-
nitiv. Are efect sigur și la boale
învechite și neglijate.**MODUL DE INTREBUINȚARE:**Dimineața la sculare și seara la cul-
care locurile suferinde să se frece
îndelung cu puțin spirit de reumă.
După frecare partea suferindă să se
învăluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

F. Sándor Zoltán

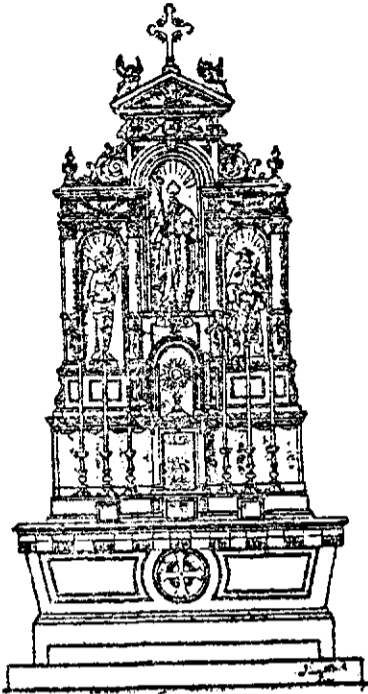
farmacie la „Inger“ — Erdőszentgyörgy.

Sa 572

Su 1920

Szubotha István

atelier de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.

Oferă on. preoștii gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, amvoane, fântâni pentru botez, cosciugul Domnului, statire, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistic de la cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pictare iconostase și altare vechi. — Prețurile nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică
și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de lână, blănării, haine de dame, bluze, toalete de bal.

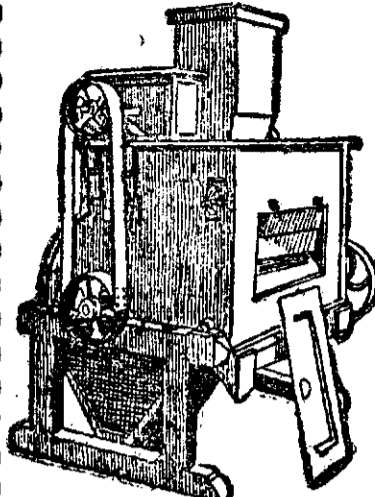
Jachete de piele descolorate, se văpsec într-o culoare închisă trairică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada fără chlor.

În cazuri de doilu, se văpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdi bisericesti, broderiile se curăță frumos și cu multă îngrijire. Ba 1283

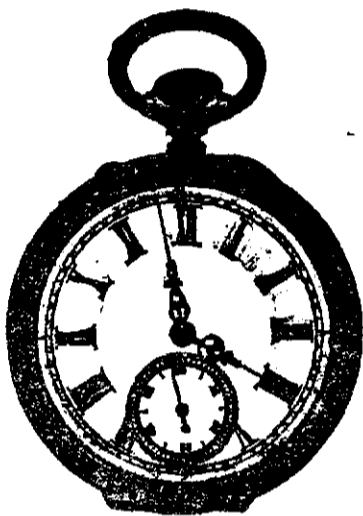

Ku 1602)

Kutsera István

Instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăci și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaerice atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,

orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul »Românul«, (adecă scriu că a cetit anunțul în »Românul«).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Délczeg Pál

PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

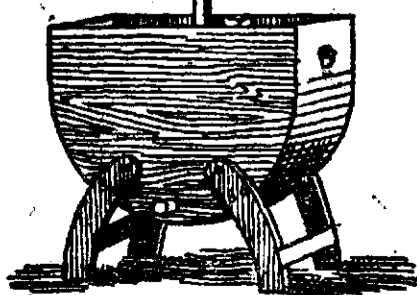
Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **PIETRE MORMĂNTALE** și atelierului de piatrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și desene la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare. (Na 1347)

20
COR.

20
COR.

Je 1876

PREȚUL 20 COROANE.

O mașină de spălat completă

Este compusă din DOUĂ PĂRȚI: din COVATĂ și FRECĂTOR INTERN cu mecanism ușor pe care și un băiat de 8—10 ani îl poate învârti. 6 cămeși sau tot atâtea haine de spălat în decurs de câteva minute sunt spălate. În decurs de 3 ceasuri se pot spăla atâtea haine câte spăla într-o zi 2—3 femei. Acest soi de mașină de spălat s'a vândut în mil de bucăți și s'a dovedit a fi cea mai bună mașină de spălat, nu strică haina și n'o îngălbinește.

De vânzare la fabricantul:

JERGER JAKAB
FABRICĂ DE MAȘINI DE SPĂLAT.
APATIN (BĂCSKA).